

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 4
2024**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:

<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 150.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Управа за заједничке послове републичких органа

Немањина бр. 22–26

Београд

Телефон: 3616-296; 363-1620; 363-1104; 3613-734/лок. 1620 и 1104

biblioteka@uzzpro.gov.rs

САДРЖАЈ

- 1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда**
- 2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке Управе у 2024. години**
- 3. Преглед садржаја нових бројева часописа**
- 4. Преглед старих публикација**
- 5. Преглед нових књига**
- 6. Листа најчитанијих књига**

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Кнежевини Андори, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Мадриду, Катарине Лалић Смајевић, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Кнежевини Андори, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Мадриду, Ирене Шарац, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Сан Марино, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Риму, Горана Алексића, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Сан Марино, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Риму, Мирјане Јеремић, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Сједињеним Америчким Државама, Марка Ђурића, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2024

Закон о изменама и допуни Закона о локалним изборима, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Пословник о раду Изборне комисије Високог савета тужилаштва, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Одлука о расписивању избора за одборнике Скупштине града Београда, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Одлука о изменама Одлуке о отварању Конзулата Савезне Републике Југославије у Конакрију, Република Гвинеја, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Одлука о организацији и раду Административне канцеларије Високог савета тужилаштва, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Одлука о расписивању избора за одборнике скупштина градова и скупштина општина у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 36/2024

Одлука о организацији, пословима и начину рада Административне канцеларије Високог савета судства, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Одлука о измени Пословника о раду Жалбене комисије судова, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о праћењу рада судова, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о поступку избора члана Високог савета тужилаштва из реда јавних тужилаца, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Правилник о попуњавању извршилачких радних места и положаја у Административној канцеларији Високог савета тужилаштва, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Правилник о критеријумима и показатељима вредновања рада главног јавног тужиоца и јавног тужиоца, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Правилник о дисциплинским органима Високог савета тужилаштва и дисциплинском поступку, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Правилник о поступку за избор судије поротника, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о критеријумима и мерилима за оцену стручности, оспособљености и достојности кандидата и поступку за избор главног јавног тужиоца и јавног тужиоца и предлагање кандидата за избор Врховног јавног тужиоца, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о раду Комисије за праћење правилне расподеле предмета, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Упутство о изменама и допунама Упутства за спровођење Закона о јединственом бирачком списку, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Решење о постављењу вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Оливере Дурлевић, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Етички кодекс чланова Високог савета тужилаштва, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Етички кодекс јавних тужилаца, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Службени лист Града Београда

Роковник за вршење изборних радњи у поступку избора за одборнике Скупштине Града Београда, расписаних за 2. јун 2024. године, Службени лист Града Београда бр. 40/2024

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о критеријумима за одређивање активности које утичу на животну средину и износима накнада, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за организовање манифестације под називом „Михољски сусрети села” за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Уредба о допунама Уредбе о ценама услуга које врши Агенција за безбедност саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене за пројекат БеоГрид 2025, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене туристичке дестинације Кучајске планине, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Уредба о измени Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Уредба о измени Уредбе о ванредној интервентној мери подршке произвођачима кондиторских производа за откуп млека у праху, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Уредба о издавању доплатне поштанске марке „НЕДЕЉА ЦРВЕНОГ КРСТА”, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Одлука о измени Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2040. године са пројекцијама до 2050. године на животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Одлука о привременој забрани увоза пелета од дрвета, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Одлука о изменама и допуни Одлуке о квантитативном ограничењу увоза пољопривредно-прехрамбених производа, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Одлука о образовању Радне групе за преговоре и реализацију пројекта новог граничног прелаза Келебија – Томпа 2, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Одлука о измени и допуни Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене уређења дела приобаља града Београда – подручје приобаља реке Саве за пројекат „Београд на води” на животну средину, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Одлука о утврђивању Националне контролне листе робе двоструке намене, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Одлука о изради измена и допуна Просторног плана подручја посебне намене уређења дела приобаља града Београда – подручје приобаља реке Саве за пројекат „Београд на води”, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Правилник о изменама и допунама Правилника о порезу на додату вредност, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Правилник о изменама и допуни Правилника о критеријумима за одређивање нуспроизвода и обрасцу извештаја о нуспроизводима, начину и роковима за његово достављање, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Правилник о изменама и допунама Правилника о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Правилник о утврђивању Смерница за процену биоцидних производа, Службени гласник Републике Србије бр. 29/2024

Правилник о утврђивању Програма мера заштите здравља биља за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о општим и посебним условима хигијене хране и микробиолошким критеријумима за храну, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о изгледу, садржини и начину достављања пријаве за накнаду за заштиту и унапређивање животне средине, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о условима приступа и коришћењу података из јавних телефонских именика, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о садржини обрасца за достављање података и начину достављања података о коришћеним бројевима и адресама из Плана нумерације, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Правилник о оверавању аутоматских вага за појединачно мерење, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Правилник о техничким нормативима безбедности гаража од пожара, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Правилник о измени и допунама Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Правилник о измени и допуни Правилника о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране животињског порекла за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Правилник о измени и допуни Правилника о упису у Регистар пољопривредних газдинстава, промени података и обнови регистрације, електронском поступању, као и о условима за пасиван статус пољопривредног газдинства, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране животињског порекла и хране за животиње која се увози за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Правилник о утврђивању Програма мониторинга безбедности хране биљног и мешовитог порекла за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању мера за рано откривање, дијагностику, спречавање ширења, сузбијање и искорењивање инфекција живине одређеним серотиповима салмонела, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о критеријумима за израду докумената просторног и урбанистичког планирања, врстама лиценци за правна лица, као и о начину и поступку издавања и одузимања лиценци, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Правилник о изменама и допунама Правилника о утврђивању Плана издавања пригодних поштанских марака и мотива редовних издања поштанских марака, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Акциони план за спровођење Стратегије државног власништва и управљања привредним субјектима који су у власништву Републике Србије за период од 2021. до 2027. године, у периоду од 2024. до 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник за расподелу средстава из Буџетског фонда за развој ловства АП Војводине за 2024. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 17/2024

Правилник о изменама и допунама Правилника о додели средстава за суфинансирање инвестиција у физичку имовину пољопривредних газдинстава за набавку нових машина и опреме за унапређење примарне пољопривредне производње у сточарству у АП Војводини у 2024. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 17/2024

Правилник за доделу средстава за подизање нових рибњака и реконструкцију постојећих у АП Војводини за 2024. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 18/2024

Правилник о измени Правилника о додели средстава за суфинансирање инвестиција у економске активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду на газдинствима у АП Војводини у 2024. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 19/2024

Службени лист Града Београда

Одлука о изменама и допунама Одлуке о гробљима, сахрањивању и погребној делатности на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 39/2024

Одлука о изменама и допунама Одлуке о грађевинском земљишту, Службени лист Града Београда бр. 40/2024

Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја града Београда за 2024. годину, Службени лист Града Београда бр. 40/2024

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Правилник о изменама Правилника о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 28/2024

Правилник о највишем износу накнада трошкова за медицинско-техничка помагала која се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 33/2024

Решење о номиналним износима новчане социјалне помоћи, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2024

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у априлу 2024. године, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2024

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о утврђивању Годишњег плана образовања одраслих у Републици Србији за 2024. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Одлука о утврђивању Улице браће Радић у Суботици за културно добро – просторну културно-историјску целину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Одлука о утврђивању Центра Перлеза за просторну културно-историјску целину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Одлука о утврђивању Воденица на Горњодушничкој реци за просторну културно-историјску целину, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Одлука о утврђивању Виле Мозер у Београду за споменик културе, Службени гласник Републике Србије бр. 38/2024

Правилник о допуни Правилника о спортским гранама од посебног значаја за Републику Србију, Службени гласник Републике Србије бр. 28/2024

Правилник о нормативима и стандардима за обављање делатности у установама ученичког и студентског стандарда, Службени гласник Републике Србије бр. 31/2024

Правилник о измени и допуни Правилника о националној категоризацији спортова, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Правилник о ближим условима за спровођење државних и међународних испитивања ученика, Службени гласник Републике Србије бр. 34/2024

Правилник о допуни Правилника о спортским гранама и областима спорта у Републици Србији и спортским дисциплинама у оквиру спортских грана и области спорта, Службени гласник Републике Србије бр. 35/2024

Правилник о допунама Правилника о Листи стручних, академских и научних назива, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Службени лист Града Београда

Одлука о додели ђачке помоћи породицама са децом школског узраста на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 41/2024

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за март 2024. године, Службени гласник Републике Србије бр. 32/2024

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом, за фебруар 2024. године, Службени гласник Републике Србије бр. 37/2024

Усклађени динарски износи акциза из члана 9. ст. 1. и 5, члана 12а, члана 14, члана 14а став 2. тач. 5) и б), члана 14б, члана 40а став 1. тач. 8)–11), члана 40г и члана 40о став 1. Закона о акцизама годишњим индексом потрошачких цена у 2023. години, Службени гласник Републике Србије бр. 30/2024

Службени лист Града Београда

Показатељ повећања потрошачких цена у марту 2024. године, Службени лист Града Београда бр. 41/2024

2

СПИСАК ПРЕПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2024. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА
2.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

Привремени боравак странца у Србији – захтев и процедура

- ▶ Поступања запосленог ради принудне наплате својих неисплаћених зарада и накнада зараде
- ▶ Тужба за утврђење – разматрања кроз судску праксу (други део)
- ▶ Економски програми опоравка као нови ризици од превара
- ▶ Изузеће записничара у прекршајном поступку
- ▶ Штрајк као колективна акција запослених и људско право на рад
- ▶ Непријављивање имовине и прихода судије у Републици Србији као разлог за разрешење судије
- ▶ Учешће грађана у остваривању локалне самоуправе

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Привремени боравак странца у Србији – захтев и процедура
- 10 Поступања запосленог ради принудне наплате својих неисплаћених зарада и накнада зараде
- 18 Штрајк као колективна акција запослених и људско право на рад

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 25 Тужба за утврђење - разматрања кроз судску праксу (други део)

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 37 Непријављивање имовине и прихода судије у Републици Србији као разлог за разрешење судије
- 41 Економски програми опоравка као нови ризици од превара
- 47 Учешће грађана у остваривању локалне самоуправе

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 57 Изузеће записничара у прекршајном поступку

РУБРИКЕ

- 63 Календар важења правних аката
- 64 Портал читалаца
- 70 Поводом Међународног дана шале 1. априла
- 80 Кад језик пресуди: Вербални хумор са становишта форензичке лингвистике
- 88 Преглед прописа донетих између два броја

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа, а део фонда дигитализован је и доступан на адреси: <http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За овај број издвајамо:

- 1. Закон о Главној контроли: Београд, 1922.**
- 2. Закон о механама: Ниш, 1878.**
- 3. Законодавство о чиновницима: Уредба о припадностима у
натури државних службеника грађанског реда: Београд, 1932.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ЗАКОН

О

ГЛАВНОЈ КОНТРОЛИ

Овај Закон обнародован је у 125. броју „Службених Новина
од 10. јуна 1922. год.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1922

ЗАКОН

О

ГЛАВНОЈ КОНТРОЛИ

Овај Закон обнародован је у 125. броју „Службених Новина
од 10. јуна 1922. год.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД — 1922

ЗАКОН

О

ГЛАВНОЈ КОНТРОЛИ

који гласи:

1.

Опште одредбе.

Члан 1.

За преглед државних рачуна и надзиравање над извршењем државног и обласних буџета постоји Главна Контрола као врховни рачунски суд (чл. 118. Устава). Главна Контрола, као особено рачунско надлештво и рачунски суд, отклања противзакону употребу или оштећење материјалних државних средстава, а прегледом државних рачуна утврђује њихову исправност, злоупотребе или неправилности, па с тим у вези и законску одговорност за злоупотребе и накнаде штете.

Члан 2.

За преглед рачуна самоуправних власти Главна Контрола је највиша надзорна власт.

Исто тако подлеже врховном надзору Главне Контроле рачуни установа и корпорација са државном помоћи, ако за њих није законом друкчије одређено.

Члан 3.

Главна Контрола има свој печат, на коме је у средини државни грб, а у наоколо натпис: „Главна Контрола Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца“.

II.

Састав Главне Контроле.

Члан 4.

Главна Контрола састоји се од председника и једанаест чланова.

Као помоћно особље, Главна Контрола има: три начелника одељења, потребан број шефова одељака, инспектора, секретара, шефова месних контрола, рачуноиспитача, архивара, писара и практиканата.

Члан 5.

Председника и чланове Главне Контроле бира Народна Скупштина из кандидационе листе, коју саставља Државни Савет и на којој је предложено два пута онолико кандидата, колико је празних места.

Председник и половина чланова Главне Контроле морају бити правници. Остали чланови треба да су били министри финансија или да имају десет година указне службе у финансијској струци.

Председника и чланове Главне Контроле поставља Краљ указом на предлог Председника Министарског Савета.

Члан 6.

Председник и чланови Главне Контроле непокретни су у својим звањима, као и чланови Државног Савета.

Члан 7.

Председник Главне Контроле има ранг и плату председника Државног Савета, а чланови и ранг и плату Државних Саветника.

Члан 8.

Председник и чланови приликом ступања на дужност полажу заклетву као судије.

Члан 9.

Председник Главне Контроле не може бити са којим од чланова, или један члан са којим другим, у оним степенима сродства, који су у том односу предвиђени законом за судије.

Члан 10.

На положај начелника административног и рачунског одељења могу се поставити кандидати, који имају ове услове:

- 1) да су свршили правни факултет;
- 2) да су служили најмање 10 година у финансијској струци или Главној Контроли;
- 3) да су положили испит по правилима Главне Контроле из члана 13. овог закона.

На положај начелника судског одељења може бити постављен само онај кандидат, који је положио судијски испит и служио 10 година у судској струци.

Члан 11.

За шефове одсека административног или рачунског одељења и инспектора потребно је:

- 1) да су свршили средњу или овој равну школу;

2) да су положили испит по правилима Главне Контроле из чл. 13. овог закона;

3) да су служили најмање седам година у финансијској или административној струци.

Шефови месних контрола и рачуноиспитачи, који су испунили услове из тач. 1. и 2. овога члана имају првенствено право на положаје шефова одсека и инспектора.

За шефа одсека судског одељења може бити постављен само онај кандидат, који има квалификације за судију првостепеног суда и најмање пет година службе, а за секретара може бити постављен онај, који има диплому о свршеном правном факултету и има најмање пет година указне службе као чиновник судског одељења Главне Контроле.

Члан 12.

За шефове месних контрола могу бити постављени кандидати: који су свршили најмање средњу или овој равну школу и као рачуноиспитачи служили најмање осам година.

Кандидати који су свршили правни факултет имају право првенства.

Члан 13.

За рачуноиспитаче Главне Контроле могу бити постављени кандидати, који су, према правилима, прописаним од опште седнице Главне Контроле положили испит.

Право на полагање овог испита имају:

1) они, који имају најмање средњу школу или овој равну или какву стручну школу, коју општа седница Главне Контроле признаје као довољну; и

2) ако имају најмање пет година службе у финансијској струци или у каквој рачунској установи.

Члан 14.

Чиновницима Главне Контроле одредиће се ранг и плата законом о чиновницима грађанског реда.

Члан 15.

За оно чиновничко особље, чији број овим законом није одређен, одредиће се бројно стање буџетом према потреби, коју општа седница Главне Контроле предвиди и коју има да цени само Народна Скупштина.

Члан 16.

Све помоћне чиновнике, које предвиђа овај закон, Главна Контрола бира у својој општој седници.

Изабрани кандидати постављају се Краљевим Указом на предлог Председника Министарског Савета.

Члан 17.

Они се не могу преместити у другу струку без пристанка или предлога Главне Контроле; а ни без њиховог пристанка ако предлог за премештај помоћног чиновника није потекао од опште седнице.

Члан 18.

Председник одобрава осуство члановима Главне Контроле, помоћном особљу Главне и месних Контрола до месец дана, а осуство дуже од месец дана одобрава општа седница Главне Контроле.

Председнику Главне Контроле одобрава осуство Председник Министарског Савета.

Члан 19.

Прописани испити полагају се пред комисијом и у местима која одређује општа седница Главне Контроле.

III.

Подела Главне Контроле на одељења и одсеке.

Члан 20.

Целокупни службени посао Главне Контроле израђује се у три одељења: административном, рачунском и судском.

Члан 21.

Рачунско се одељење дели на одсеке, чији број одређује општа седница Главне Контроле према потреби.

Члан 22.

На челу одељења стоје начелници; а на челу одсека шефови, са потребним бројем осталог помоћног особља.

Члан 23.

Распоред инспектора, шефова месних контрола и рачуноиспитача у Главној и месним контролама, врши се одлуком опште седнице Главне Контроле.

Члан 24.

Ближе одредбе о пословној организацији Главне Контроле и дужностима њеног помоћног особља, у колико овим законом нису предвиђене, прописује општа седница правилником за извршење овога закона.

IV.

Круг рада Главне Контроле

Члан 25.

Главна Контрола прегледа, исправља и ликвидира рачуне опште администрације и свих рачунополагача према државној каси. Она мотри, да се не прекорачи ни један издатак по буџету и да се не догоди никакво пренашање сума из једне буџетске партије у другу. Она завршује рачуне свих државних управа и дужна је прикупљати све доказе и сва потребна обавештења по рачунима.

Члан 26.

У круг рада Главне Контроле спада даље:

1) да на начин и у границама овога закона суди и решава све спорове о накнади штете, која се нађе при прегледу рачуна, каса, ствари и материјала, који подлеже њеном прегледу и њеном надзору;

2) да решава о кривичној пријави против одговорних лица по овом закону и њихових саучесника за злоупотребе, које учине у руковању са повереном имовином, ако су саучесници органи јавне службе;

3) да у име државе подиже тужбу код Државног Савета у случајевима предвиђеним законом о Државном Савету и управним судовима;

4) да изриче дисциплинске казне над својим персоналом и осталим одговорним лицима по овоме закону;

5) да са надлежним Министрима прописује правила, да се државно рачуноводство и књиговод-

ство упрости и усаврши, и да се приходима и расходима правилно рукује;

6) да оверава владине извештаје, који се подносе Народној Скупштини, да ли су финансијски уговори извршени у смислу овлашћења;

7) да наређује, кад за потребно нађе, ванредне прегледе свих државних каса, ствари и материјала, као и оних недржавних установа, које стоје под њеним надзором;

8) да прописује правила, по којима ће се рачуни трајно, месечно или у другим роковима прегледати;

9) да решава о примању у службу, о пензионисању и о количини пензије и отпуштању чиновника Главне Контроле;

10) да саставља свој годишњи буџет и подноси га Министру Финансија;

11) да контролише и цени, да ли се приходи и у опште јавне дажбине наплаћују правилно и без штете по државну касу, па о примећеним неправилностима или погрешкама обавести надлежне министре, а у првом редом Министра Финансија и чини предлог, на који ће се начин те неправилности и погрешке отклонити и исправити;

12) да решава и сва она питања, за која би, по овом или другом ком специјалном закону, била надлежна и даје обавештења на захтев појединих министара о питањима државнога буџета и у опште о свима издацима из државне касе по свршеним и не-свршеним рачунима, учињеним или неучињеним издацима;

13) да оцењује и оверава завршни државни рачун и израђује извештај за Народну Скупштину, с потребним примедбама у погледу исправности и

законитости у прикупљању и издавању државног новца и руковању са државном имовином. Главна Контрола ће нарочито изнети, је ли и у којој мери било буџетских прекорачења, пренашања појединих сума из једне буџетске партије у другу, трошења буџетских уштеда и издатака на потребе или циљеве, који буџетом нису предвиђени. Тако исто, Главна Контрола је дужна, да у истом извештају обавести и упозна Народну Скупштину о свима својим тужбама код Државног Савета, против указа или решења министарских; као и све случајеве спорне визе, расправљање одлукама Министарског Савета у смислу чл. 59. овога закона.

Члан 27.

Прегледу Главне Контроле и њених органа не подлеже рачуни (кредити): на поверљиве циљеве Министарства Спољних Послова, Министарства Унутрашњих Послова и Министарства Војног и Морнарице, као и свих других кредита који служе на поверљиве државне циљеве, па су као такви и у буџету означени.

Члан 28.

На захтев Главне Контроле, дужне су надлежне власти одмах разрешити од дужности и другим лицима заменити оне рачунополагаче и руковаоце које Главна Контрола, при прегледу рачуна или при редовном или ванредном прегледу каса, ствари и материјала нађе, да им се због примећених неправилности, штете или злоупотребе, мора каса и остало одузети.

Члан 29.

Министри су дужни достављати Главној Контроли препис свију указа и свих решења о праву, са којима је везан издатак из државне касе.

Члан 30.

Главна Контрола општи непосредно са свима властима, по свима пословима своје надлежности.

Кад Главна Контрола захтева, дужна су јој сва надлештва, доставити тражене податке, акт или исправе, за које би нашла, да су јој потребна ради прегледа рачуна или пресуђења каквог спорног предмета.

Члан 31.

Кад се буџет законодавним путем одобри, Министар Финансија послаће Главној Контроли буџет у оригиналу заједно са специјалним делом његовим, у коме су, поред партија изложене и позиције за свако надлештво и установу.

V.**Надлежност Председника Главне Контроле.****Члан 32.**

Председник је старешина Главне Контроле. Његове су дужности и права:

1) да над чиновницима Главне Контроле и над оним лицима која су одговорна пред Главном Контролом врши ону дисциплинску власт коју му закон о чиновницима даје као старешини надлештва;

2) да по свом нахођењу, или на захтев опште седнице, наређује ванредне прегледе каса, ствари и

материјала и да одређује инспекторе као и изасланике Главне Контроле;

3) да одређује лица, која ће склапати рачуне и извршивати примедбе о трошку одговорних рачунопологача;

4) да у случају појављених злоупотреба по рачунима, по којима је потребно дослеђење и прибирање података на лицу места, одређује рачуноиспитаче;

5) да одређује дневни ред, као и време, када ће се држати седница;

6) да чини општој седници предлоге за измену и допуну прописа у правилима за извршење овога закона, као и предлоге о постављању, пензионисању, унапређењу и одликовању контролних чиновника; те предлоге може износити и општа седница;

7) да прима и отпушта практиканте и служитеље.

Члан 33.

Кад је председник спречен или кад је место његово упражњено, заступа га најстарији члан по рангу.

VI.

Надлежност и организација седница Главне Контроле.

Члан 34.

Сви предмети који спадају у круг рада Главне Контроле, а у којима она, по овом или ком другом закону, треба да доноси одлуке, решавају се, односно пресуђују, у општим или редовним седницама.

Члан 35.

Општу седницу Главне Контроле састављају председник и сви чланови са деловођом.

За пуноважан рад у општим седницама потребно је учешће најмање шест чланова, поред председника или његовог заступника.

Општој седници председава председник Главне Контроле, а ако је он одсутан или спречен, онда по рангу најстарији члан.

Деловођа је опште седнице шеф административног одсека, а ако би овај био спречен или одсутан, онда један од секретара или рачуноиспитача, кога председник одреди.

Члан 36.

Општа седница решава апсолутном већином гласова. У случају парног броја чланова, не учествује и не решава на седници најмлађи члан по рангу; но, ако је он референт по предмету о којем се решава, онда члан који је по рангу пред њим.

Члан 37.

У круг рада опште седнице спада расправа питања и предмета из чл.: 15, 16, 18 и 19; и из тач. 3, 4 (види чл.: 120), 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, чл. 26. овог закона; сем тога општа седница:

1) бира кандидате за упражњена места свога персонала;

2) стара се о једнакој примени закона у одељењима Главне Контроле и месних контрола;

3) прописује правила о полагању рачуноиспитачког испита и решава о праву на тај испит;

4) решава о периодским повишицама контролног особља;

5) решава који ће се рачуни од мање вредности и важности предати на преглед и расправу

чунским одељењима при министарствима и вишим државним установама, али у томе случају Главна контрола мора вршити надревизију;

б) решава, при којима ће се државним надештвима и установама вршити трајни и превентивни преглед докумената и рачуна.

Решења опште седнице извршна су, сем случаја, где је то друкчије законом прописано.

Члан 38.

Редовну седницу састављају три члана Главне Контроле и деловођа. Њој председава члан по рангу најстарији. Кад год постоји могућност и пословна потреба захтева, председник ће наредити, да се редовне седнице држе у више одељења.

Члан 39.

Подела чланова по одељењима, врши се почетком сваке године, по одлуци опште седнице.

Члан 40.

Само једног одсутног члана у редовној седници може заступати начелник судског одељења, а кад је он спречен, онда начелник административног или рачунског одељења.

Члан 41.

Редовне седнице расправљају предмете рачунског правосуђа као и оне административне и рачунске предмете, који не улазе у надлежност опште седнице или председника Главне Контроле.

Члан 42.

У надлежност расправе редовне седнице, осим предмета из тач. 1., 2. и 11. чл. 26. овога закона, спада:

1) да разрешава све прегледане и свршене рачуне и издаје разрешнице рачунопологачима;

2) да решава о тражењу обезбеђења на имовину одговорних лица по овом закону, сем случаја, где је то учинио комесар Главне Контроле и месна контрола;

3) да решава о скинућу уважених обезбеђења;

4) да оцењује и доноси потребна решења по извештајима свога рачунског одељења, месних контрола и комесара Главне Контроле, које они подносе по редовним прегледима рачуна и ванредним прегледима каса, ствари и материјала;

5) да доноси решења о застарелости рачуна и поновном прегледу разрешених и застарелих рачуна, и

6) да расправља и сва остала питања, која су јој стављена у надлежност овим законом.

Одлуке редовне седнице, извршне су у колико није овим законом друкчије предвиђено.

VII.

Редован преглед и расправа рачуна.

Члан 43.

Главна Контрола врши преглед и расправу рачуна, који по овом закону припадају њеној надлежности, преко својих рачуноиспитача у Главној и месним контролама.

Преглед и припрема расправе рачуна у Главној Контроли свршава се у њеном рачунском одељењу.

1. Подношај рачуна.

Члан 44.

Сви рачунопологачи, руковаоци, наредбодавци дужни су своје рачуне по свршетку рачунске године донети Главној Контроли, односно месној контроли, по прописаној форми, на преглед најдаље до краја месеца априла, у колико овим и другим којим законом није за то одређен нарочити рок.

Сви рачуни, које Главна Контрола прегледа трајно у току године, преко својих месних рачуно-испитача, а који се закључују месечно, тромесечно, или у другим роковима, подносиће се на преглед месним контролама најдаље за месец дана по закључку њиховом.

Члан 45.

Где је више рачунопологача по једном рачуну, рачун је дужан да склопи и поднесе на преглед онај који је био рачунопологач у времену, када су се књиге и рачуни имали по закону да закључе.

Члан 46.

Рачунопологачи, који не би у законом року поднели своје рачуне Главној Контроли и месној контроли, или би поднели непотпуно нечисто и нечитко написане; или, који не би подносили исцрпне и у року одговоре на питања и контролне примедбе, Главна Контрола казниће по чл. 118. овога закона.

Члан 47.

Кад рачунопологач и после изречене казне, не склопи и не поднесе своје рачуне у одређеном року; или не изврши и не поднесе одговор на питања и

примедбе контролне, Главна Контрола има право одредити одмах једно стручно лице, које ће о трошку одговорног рачунополагача свршити те послове на лицу места.

2. О прегледу рачуна у Главној Контроли.

Члан 48.

О изузећу особља које ради на прегледу рачуна, решава редовна седница Главне Контроле по прописима грађанског судског поступка.

Против инспектора и изасланика за преглед рада месних контрола и комесара за ванредни преглед каса, ствари и материјала, не може се тражити изузеће.

Члан 49.

Кад се прегледом рачуна и извршеном надревизијом нађе, да је рачун исправан, предмет се износи редовној седници на решавање о разрешењу рачуна.

Члан 50.

Ако су примећене неправилности у прегледаном рачуну формалне природе, а штета би по оцени Главне Контроле била незнатна, онда се по извршеној надревизији, упућују примедбе дотичном надлештву на извршење и подношај одговора. А ако је причињена штета по прегледаном рачуну по оцени Главне Контроле знатна, онда рачунско одељење пре но што се примедбе пошаљу на извршење, о тој штети подноси реферат редовној седници, ради тражења обезбеђења.

Члан 51.

Кад се прегледом рачуна наиђе на доказе о злоупотреби, о томе ће се поднети извештај Главној Контроли заједно са доказима. А ако се поред злоупотребе, по истом рачуну, изнађе и штета, за коју је одговоран наредбодавац или рачунополагач, онда ће се и то навести у извештају; а у једно ће се поднети и докази којима се штета утврђује.

Овај извештај износи се редовној седници, која ће претходно испитати: постоји ли све оно што је прегледом рачуна нађено и у извештају наведено; па ако нађе да постоји решиће:

1) да се рачунополагач од дужности удаљи;
 2) да се злоупотребљена сума и штета обезбеди забраном и прибелешком на имовину одговорног лица; и

3) да код надлежне власти учини пријаву заједно са захтевом за накнаду штете. О овоме ће Главна Контрола одмах известити надлежног Министра са тачним назначењем кривичног дела за које је дотичног чиновника пријавила надлежној власти.

Члан 52.

Судови, код којих надлежне контролне власти захтевају обезбеђења, ставиће на њихов захтев прибелешку на непокретно имање и забрану на покретност, плату, примање и т. д.

При решавању тражених обезбеђења, за суд су обавезне констатације рачунског стања.

Обезбеђења на некретнине суд ће испитивати из књига по службеној дужности или захтеву интересованог, а у забрањену покретност, плату, примање и т. д. предати узабрањеном, ако их Главна

Контрола, у року од пет година од кад су стављена, не би својим накнадним захтевом код суда задржала.

Члан 53.

Кад рачунопологачи и остала одговорна лица усвоје примедбе Главне Контроле, дужни су положити каси све оне суме, које су им примедбама на терет стављене и исправити рачунске неправилности по примедбама па о томе известити и Главну Контролу и поднети јој доказе о положеним сумама. Не усвоје ли примедбе, даће свој одговор по реду на сваку тачку примедба у прописаној форми, и у року, који им остави Главна Контрола.

Рок за извршење примедба и подношај одговора не може бити краћи од десет дана нити дужи од два месеца. Једном одобрени рок може се продужити још само 15 дана, после чега се поступа по чл. 46. овога закона.

Кад рачунско одељење нађе, да се рачунопологачи и остала одговорна лица, одговором својим на примедбе нису оправдали, оно ће тада за све штете по рачуну поднети реферат судском одељењу са доказима и захтевом, да се противу одговорних лица тужба поднесе; за остале неправилности формалне природе, могу се учинити и друге примедбе, у којима ће се разлозима поткрепити тражење Главне Контроле и позвати одговорна лица, да их у остављеном року изврше. Рок за извршење других примедба може бити највише месец дана. После тога рока, поступа се по чл. 46. овога закона.

Ако одговорна лица не усвоје и не изврше друге примедбе, већ, или изјаве да остају при свом

првом одговору и објашњењу, или поднесу одговор, а рачунско одељење нађе, да се и другим одговором нису оправдали, оно ће о томе, изнети ствар редовној седници на решење.

Кад се, међутим, прве примедбе не изврше и не поднесе одговор на њих у законом року, тада се и без одговора, за све штете по рачуну, подноси реферат судском одељењу ради оптужења за накнаду штете. У свима таквим случајевима неће се чинити друге примедбе, већ ће се, и без одговора на прве примедбе, донети потребне одлуке.

Рокове за извршење примедба и подношај одговора цени и одређује председавајући члан редовне седнице.

Члан 54.

Рачуни, који подлежу прегледу Главне, обласне и месне контроле застаревају за четири године од дана када су рачуни примљени код контролне власти на преглед. Застарелост рачуна прекида се подношењем тужбе. Рачуни, по којима је наступила застарелост, не могу се узимати у преглед, нити рачунопологачи на одговор, осим случаја да се открила злоупотреба, кажњива по кривичном закону, рачунопологача или рачуноиспитача, у року који је предвиђен казним Законом за дотично дело.

Члан 55.

Нов преглед разрешених рачуна може бити само:

1) кад се примети погрешка у прегледаном рачуну на штету рачунопологача;

2) кад се појави злоупотреба рачунополагача или рачуноиспитача ;

3) у свима случајевима, у којима се по поступку судском за грађанске парнице може тражити поновљење спора.

Члан 56.

Нов преглед разрешених рачуна може се тражити само у року од три године од дана разрешења. Но, ако је тражење поновног прегледа у вези са каквим кривичним делом одговорног лица, онда у року који је законом прописан за застарелост дотичног дела.

Члан 57.

О новом прегледу рачуна решава Главна Контрола у општој седници, било на захтев заинтересованог лица, било по службеној дужности.

3. Месне Контроле.

Члан 58.

При Главном Државном Рачуноводству и Главној Државној Благајници, Министарству Војном, Дирекцији Државних Жељезница, управама : Фондова и Државних Монопола, главној поштанско-телеграфској благајници, Државној Штампарији и важнијим царинарницама као и при свима рачуноводним одељењима другостепених наредбодавних власти, где Главна Контрола за потребно нађе, постојаће месна контрола са потребним бројем рачуноиспитача и шефом месне контроле.

Члан 59.

Дужност је шефа и рачуноиспитача месне контроле :

1) да се уверавају о исправности докумената примања и издавања и да на документима издавања, пре исплате њихове, ставе „видео“ са својим потписом, кад нађу да је издатак основан на закону и буџету.

Само у случају да месна контрола нађе да издатак није основан на закону или да није у буџету предвиђен, она неће дати своју визу ни онда, када би по мишљењу наредбодаваца и књиговође такав издатак био уредан и правилан. Месна контрола доставља овај случај Главној Контроли. Ако Главна Контрола нађе да је мишљење — њене месне контроле умесно, Министар наредбодавац износи случај пред Министарски Савет. Министарски Савет или прима мишљење Главне Контроле, или, ако нађе за умесно, покушава споразум с Главном Контролом преко свога председника. Ако се споразум не постигне, Главна је Контрола дужна дати, односно одобрити, визу с резервом, и случај одмах доставити Народној Скупштини, чим се она састане било у ванредни или редовни сазив.

Благајник, који учини исплату без претходне визе органа месне контроле, одговара дисциплински како по тужби претпостављене административне власти, тако и по тужби Главне Контроле;

2) да се уверавају, да ли се приходи по закону прикупљају, правилно књиже и у касу уносе;

3) да трајно, у току свакога месеца, врше преглед рачуна, тако, да на свршетку године буду са прегледом готови и да поднесу извештај Главној Контроли, сагласно одредбама овога закона о редовном прегледу рачуна у Главној Контроли.

При прегледу рачуна имају права предвиђена члановима 50. и 51. овога закона;

4) да присуствују прегледу каса, који наредбодавци врше и да се уверавају у исправност књига, стања касеног и извршеног прегледа, па то и својим потписом на дотичним књигама потврде;

5) да прегледају и друге државне рачуне оних надлештава и установа, које припадају области надлежне месне контроле;

6) да у случају примећених злоупотреба и штета при прегледу рачуна или при прегледу каса, одмах употребе према одговорним лицима средства обезбеђења, о чему подносе извештај Главној Контроли.

Поступак за рад у месним контролама прописује општа седница Главне Контроле.

VIII.

Ванредни преглед каса, ствари и материјала.

Члан 60.

Главна Контрола врши преглед благајне Министарства Финансија редовно сваке године, по свршетку рачуна и закључку књига, а ванредно по своме нахођењу.

Члан 61.

За редован преглед Главне Благајне, општа седница Главне Контроле одређује једног од својих начелника, два шефа одсека или инспектора, и потребан број рачуноиспитача.

Члан 62.

Председник Главне Контроле, кад год за потребно нађе, одређиваће у првом реду инспекторе

и рачуноиспитаче Главне Контроле, па затим шефове и рачуноиспитаче месних контрола, за ванредне прегледе каса, ствари и материјала, који ће тај посао извршити по упутству и пуномоћству које им се изда, а с обзиром на одредбе овога закона и правила за његово извршење.

Члан 63.

Пуномоћство за преглед каса, ствари и материјала издаје сам председник под својим потписом и званичним печатом; но, кад он није на дужности, онда његов заступник.

Члан 64.

Опуномоћена лица за преглед каса, ствари и материјала за време рада, зваће се комесари Главне Контроле.

Комесари Главне Контроле, кад изврше преглед по овлашћењу, враћају председнику пуномоћство уз извештај о нађеном стању.

Члан 65.

Комесари Главне Контроле морају чувати у највећој тајности свој пут и поверени им посао. У том циљу, Дирекција Државних Жељезница и бродарства издаће на захтев Главне Контроле, потребан број карата, које ће гласити на доносиоца, а важиће за све пруге и бродове. Ако комесар проневери тајну ванредног прегледа, казниће се дисциплински и на накнаду штете, ако је она услед таквог његовог поступка проишла. Кад овакву кривицу учини намерно, да интересованом лицу, на штету јавне касе, помогне, општа седница Главне Контроле

одлучиће, да се одговорни чиновник удаљи из службе и оптужи надлежној судској власти по прописима кривичног закона.

Члан 66.

Комесар је дужан, чим стигне на одређено место, одмах, по могућству у присуству наредбодавца или рачунополагача, иначе и без њих, запечатити касу и остало што је потребно за ванредни преглед.

Комесар Главне Контроле саслушаће протоколрно рачунополагача-руковаоца.

По извршеном саслушању, комесар Главне Контроле наредиће: да се све неуведене примљене и издате суме у дневнике уведу, дневници закључе, а за тим дневнике потписаће рачунополагач-руковалац (благајник и контролор, где при каси постоје), наредбодавац (старешина надлештва) и комесар Гл. Контроле.

Ако ко онемогући комесара да изврши печатење касе, односно магацина, казниће се по кривичном закону.

Члан 67.

Преглед касе, ствари и материјала врши се одмах. При овом прегледу може присуствовати старешина надлештва или његов заступник, а по указаној потреби комесар може позвати и полицијског чиновника, да прегледу присуствује. Позиву комесарову мора се одазвати полицијска власт.

Члан 68.

Кад се оваквим прегледом нађе вишак у каси, комесар ће наредити, да се исти депозитира

и ако се прегледом рачуна не нађе од куд је исти, Главна Контрола решиће, да се унесе у државну касу као ванредни приход.

Члан 69.

Кад се при прегледу каса, ствари и материјала пронађе недостатак, неправилни издаци и у маком облику штета за касу, комесар ће позвати руковаоца касе, ствари и материјала да недостатак или штету измири; па, ако овај то не учини, онда ће се комесар обратити надлежном суду и тражити обезбеђење.

Надлежни суд оваква тражења комесара извршује одмах.

О тражењу овога обезбеђења, комесар ће известити Главну Контролу у исто доба, кад и обезбеђење затражи.

У случају мање знатних недостатака које би рачунополагач одмах измирио, комесар ће му предати касу и остало на руковање, у противном, Главна Контрола ће решити, хоће ли му се каса предати на даље руковање или не.

Члан 70.

Што је овим законом предвиђено за преглед каса, вреди и за преглед књига, рачуна, ствари и материјала у опште.

Члан 71.

Сва извиђања као и сва извешћа, која комесари поднесу, прочитаће се и оценити у редовној седници Главне Контроле.

Буде ли потребно да се дослеђење изврши, Главна Контрола наредиће, ко ће то учинити.

Кад се предмет потпуно извиди, судско одељење подићиће тужбу за накнаду штете. Ако има злоупотребе, поступиће се по члану 51. овог закона.

Члан 72.

Рачунопологачи немају права на констатовани вишак у каси при редовном и ванредном прегледу каса, као и при прегледу рачуна. Вишак припада државној каси. Али, кад рачунопологач попуни појављени недостатак писменим рефератом, са његовим потписом и потписом комесара, односно наредбодавца, а у присуству њиховом, па се доцније прегледом рачуна, или иначе, нађе, да недостатака није било, има право на повраћај положене суме, пошто се претходно рачун детаљно прегледа и расправи по прописаном поступку, о чему решава Главна Контрола.

IX.

Главна Контрола као рачунски суд.

Члан 73.

Као рачунски суд, Главна Контрола у редовним седницама расправља спорове о накнади штете, коју би рачунопологачи, руковооци, или наредбодавци учинили или би јој као књиговође, контролори, инспектори и рачуноиспитачи допринели, било у новцу било у стварима од вредности.

Члан 74.

Све, што по грађанско-судском поступку вреди за изузеће судија и деловођа, вреди и за суђење у

Главној Контроли. О изузећу чланова решава општа седница, а о изузећу деловође председник Главне Контроле.

Члан 75.

Кад Главна Контрола, као рачунски суд, нађе, да на расправу односног спора може бити од утицаја решење извесног правног питања, које се већ налази на расправљању код једнога редовнога или административнога суда, она може застати са суђењем парнице о накнади штете, док се дотично питање не расправи код надлежног суда.

Члан 76.

За подношај тужбе по свима рачунима, који припадају надлежности Главне Контроле, надлежно је судско одељење.

Члан 77.

Тужба Главне Контроле доставља се туженом по прописима грађанско-судског поступка.

Члан 78.

У року, који Главна Контрола одреди, дужне су све власти, односно установе и фондови, чије рачуне Главна Контрола прегледа, доставити судском одељењу Главне Контроле сва потребна обавештења или акте, извршити тражене извиђаје, прибавити извесне податке, и т. д. За противно поступање одговоран је старешина дотичног надлештва или чиновник, који је пропустио извршити захтев Главне Контроле (чл. 118.).

Овај рок може председник Главне Контроле продужити на захтев старешине односног надлештва.

Члан 79.

Продужење рока за одговор на тужбу може се дати решењем редовне седнице и то само једанпут.

Продужени рок не може бити дужи од два месеца и рачуна се, у сваком случају, од дана, када је први рок истекао.

Члан 80.

Сви органи Главне Контроле, који би, услед пропуштене или неуредно извршене дужности, допринели застарелости права на накнаду штете, одговорни су за накнаду код редовне судске власти на тужбу Главне Контроле или државног правобраниоца.

Члан 81.

Сведоке, на које се позива тужени, Главна Контрола саслушаће преко надлежног суда.

Записник о саслушању сведока Главна Контрола доставиће заинтересованим парничним странама.

За оне факте, за које се тражи исправа или у опште документовани рачунски подаци као доказно средство, по овом или ком другом закону, нема места позивању на сведоке осим сасвим изузетних случајева, о којима решава Главна Контрола у општој седници.

Члан 82.

Пресуде Главне Контроле достављају се парничним странама у препису. Против њих се може изјавити жалба Касационом Суду.

Члан 83.

Жалба се може изјавити Касационом Суду, само ако је пресудом Главне Контроле повређен какав материјални или формални законски пропис.

Рачунске констатације стања и резултата утврђених од Главне Контроле, Касациони Суд не може мењати, сем услед очевидних погрешака у цифрама.

Члан 84.

Жалбе противу пресуда Главне Контроле подносе се у року од 15 дана, од дана предаје.

Члан 85.

Главна Контрола има право на противразлоге општој седници Касационог Суда, кад год је њена одлука поништена, без обзира је ли та одлука пресуда или решење.

Члан 86.

Надлежност Касационог Суда за разматрање одлука Главне Контроле односи се искључиво на спорове о накнади штете.

Члан 87.

Кад Касациони Суд нађе, да пресуда или решење Главне Контроле не одговара закону, он ће учинити своје примедбе Главној Контроли; ако Главна Контрола усвоји примедбе Касационог суда, дужна је по њима поступити.

Кад Касациони Суд оснажи одлуку Главне Контроле, он ће је својим решењем огласити за снажну.

Члан 88.

Кад је жалба неблаговремено или од ненадлежног лица изјављена, Главна Контрола одбациће

је решењем, против кога, у року од 15 дана по пријему, има места жалби Касационом Суду.

Члан 89.

Све жалбе подносе се Главној Контроли непосредно или преко поште.

Дан кад је жалба предата пошти на повратни рецепис, сматра се као дан пријема у Контроли.

Члан 90.

У свима случајевима, у којима се може заинтересовано лице жалити против пресуда Главне Контроле Касационом Суду, има исто право и начелник судског одељења, ако нађе, да је пресудом повређен материјални државни интерес.

Члан 91.

Кад одлука контролног суда по државним рачунима постане извршна, доставља се у овереном препису Министарству Финансија, а остала акта дотичних рачуна предају се редовној седници за разрешење рачуна, не чекајући на извршење пресуде.

Члан 92.

За суђење и преписку Главне Контроле неће се наплаћивати никаква такса.

Но, у случајевима где Главна Контрола осуди које лице на плаћање недостатака или штете, уједно ће га осудити и на:

- а) плаћање таксе по закону о таксама; и
- б) плаћање трошкова учињених око извиђања.

Члан 93.

Ако суд осуди оптуженога за кривицу, осудиће га једновремено и на плаћање накнаде свих штета, које су контролним прегледом и извиђајем утврђене, као и трошкова, а ако га ослободи било у целини, било за поједине суме, кривичне одговорности, доставиће акта Главној Контроли на расправу питања о накнади штете, у колико судском пресудом није досуђено.

Што се тиче тока застарелости по споровима, по којима је предузето кривично поступање, важе прописи грађанског и кривичног поступка о томе.

Члан 94.

Пресудом Главне Контроле оправдава се или обеснажава добијено обезбеђење.

Члан 95.

Право чиновника на пенсију, као и количина пенсије, утврђује се решењем Министра, под којим је тај чиновник и доставља се Главној Контроли са овереним преписом докумената на основу којих је решење донето. Главна Контрола има право жалити се против тога решења Државном Савету, ако налази, да је њиме повређен материјални интерес државни.

Члан 96.

Прописи грађанско-судског поступка важе и за суђење спорова у Главној Контроли, у колико овим законом није то друкчије одређено.

Ближе одредбе о суђењу у Главној Контроли прописаће се нарочитим правилником.

Преглед рачуна и суђење спорова по рачунима самоуправних власти, рачунима установа и корпорација са сталном државном помоћи и рачунима црквеним и манастирским.

Члан 97.

За преглед рачуна самоуправних власти, рачуна установа и корпорација са сталном државном помоћи и рачуна црквених и манастирских, који су до сада подлежали прегледу Главне Контроле, постоје обласне контроле (чл. 2.).

Што се тиче рачуна оних цркава и манастира, који до сада нису подлежали прегледу Главне Контроле, остаће за сада онај начин контроле какав је био, док то доцније законом не буде измењено.

Члан 98.

Обласну контролу састављају најмање два члана и најмање два рачуноиспитача. За преглед рачуна установа и корпорација са државном помоћи, једног од два члана одређује дотична установа или корпорација.

Члан 99.

Чланове обласне контроле и њихове заменике поставља обласна скупштина. Рачуноиспитаче обласне контроле поставља Главна Контрола; они морају имати квалификације које се траже за рачуноиспитаче Главне Контроле.

Рачуноиспитачи обласне контроле имају ранг и плату рачуноиспитача Главне Контроле. Они се стављају на терет обласног буџета.

Члан 100.

За пуноважно решење у седницама обласне контроле потребна је присутност два члана обласне контроле и једног рачуноиспитача, који седницама председава. Старији по рангу рачуноиспитач је и шеф контроле.

Члан 101.

Рачуноиспитачи обласне контроле врше преглед рачуна по прописима који важе за преглед државних рачуна.

Члан 102.

Обласна контрола у својим седницама решава о разрешењу прегледаних рачуна, решава о тражењу и скидању обезбеђења за штете по прегледаним рачунима, изриче дисциплинске казне над рачунополагачима и другим одговорним лицима и решава о кривичној пријави код надлежне судске власти;

за њихове констатоване злоупотребе доноси извршна решења о накнади штете, ако не постоји спор о величини суме или ако није спорно правно питање одговорности;

подноси тужбе за накнаду штете надлежним редовним судовима, ако је спорна величина штете или правно питање одговорности;

расправља и сва питања од општег значаја по рачунима који подлеже њеном прегледу.

Члан 103.

Обласна контрола држи седнице на позив свога шефа или кад то нареди месна контрола.

Члан 104.

Прописи овога закона који се односе на одговорност рачуноиспитача Главне Контроле, односе се и на рачуноиспитаче обласне контроле.

Члан 105.

Главна Контрола врши надзор над обласним контролама непосредно или посредно преко месних контрола.

Обласне контроле дужне су слати Главној Контроли месечне извештаје о своме раду са списком свију случајева, где је штета констатована и шта је по томе урађено.

Оне су дужне дати Главној Контроли без одлагања сва обавештења и доставити службена акта, која она затражи.

Главна Контрола има право, кад год за потребно нађе, вршити преко својих органа непосредно преглед рачуна и материјала власти и установа, које подлеже обласној контроли.

Члан 106.

Главна Контрола може, ако обласна скупштина не би благовремено поставила или не би могла благовремено поставити чланове обласне контроле, поставити на рачун области своје органе за вршење дужности обласне контроле.

Члан 107.

Главна Контрола врши дисциплинску власт над органима обласне контроле за неуредности у вршењу дужности преко шефа месне контроле. Против ње-

гових одлука има места жалби Главној Контроли у року од 15 дана по пријему.

За дисциплинске кривице изриче казну Главна Контрола непосредно. Према тежини случаја може Главна Контрола са дисциплинском осудом везати одлуку, да се дотични орган разреши од дужности у обласној контроли.

Члан 108.

Ближе одредбе о пословном реду и организацији обласних контрола и њиховом службеном односу према Главној и месним контролама, прописује Главна Контрола правилником.

Х.

Лица одговорна за накнаду штете.

Члан 109.

За све штете и неуредности, које се догоде у руковању са касом, стварима и материјалом оних надлештава и установа, чији рачуни и имовина подлеже прегледу Главне, односно обласне контроле, одговорни су рачунопологачи, руковаоци, наредбодавци, рачуноиспитачи и остала лица, која су по своме службеном положају допринела, да се штета учини.

Члан 110.

Рачунопологачи или руковаоци одговарају:

- 1) ако се при издавању новца, ствари и материјала нису држали законских прописа;
- 2) кад се покаже ма какав недостатак у каси, стварима и материјалу, који су поверени њиховом руковању;

3) ако учине прекорачење по буџетским партијама односно по одобреним кредитима, и то:

а) благајници односно руковаоци, ако они рукују кредитима;

б) књиговође, рачуновође и ликвидатори у онолико, у колико, је ко одговоран;

4) ако се нису старали, да се ствари и материјал са којима рукују сачувају, или не би благовремено учинили предлоге наредбодавцима, да се штета отклони; и

5) у опште за све неправилности, било да се ове учине при издацима, било да се нису старали да се приходи на време и у пуном износу покупе или осигурају.

Ако су и у колико за штету одговорни и наредбодавац и рачунополагач одговарају за штету солидарно.

Члан 111.

Наредбодавци су одговорни:

1) ако нису на време прегледали касу, ствари и материјал који стоји под њиховим надзором, или кад се појави какав недостатак или квар, а они нису предузели законске мере, да штету отклоне;

2) ако су поверили руковање новцима или стварима лицима, која немају за то законских услова, или нису тражили смену оних, чија се неподобност за руковање новцем у току службе испољила;

3) ако су издавали наредбе противне закону.

Кад су за штету одговорни и наредбодавац и рачунополагач, Главна Контрола решаваће о њиховој солидарној одговорности, односно о мери њи-

хове заједничке одговорности. Кад одговорни у првом реду обезбеди државу ослобођавају се остали.

Члан 112.

Рачуноиспитачи Главне Контроле, месних и обласних контрола, као и остали контролни органи, одговорни су дисциплински и за накнаду штете, ако се докаже, да је штета наступила услед њихове немарности и неуредности.

Члан 113.

Контролори, књиговође, рачуновође, ликвидатори, ревизори, рачуноиспитачи других надлештава и остала лица, такође су одговорна за накнаду штете, која би произашла било услед погрешних прорачуна и стављене визе на документима, било услед погрешно састављених и издатих налога благајнику за пријем или издатке у новцу, стварима и материјалу.

Члан 114.

По изложеном реду одговорности, за све штете осуђиваће се одговорна лица на накнаду дотичним касама једновремено.

Члан 115.

Све законске мере, прописане за рачунопологаче ради осигурања штете, може Главна Контрола, на основу чињених извиђаја, употребити и противу осталих одговорних лица, која су по овом закону одговорна за накнаду штете.

Члан 116.

Где је било више рачунопологача у једној рачунској години, па се пронађе штета за касу, а од-

говорност не би могла тачно да се подели, Главна Контрола осудиће оне рачунопологаче на солидарно плаћање, за које се нађе, да су били у положају да штету отклоне, па то нису учинили.

Ова одредба важи и за обласну контролу, у границама њене надлежности.

Члан 117.

Главној Контроли оставља се право, да може одустати од потраживања мањих недостатака у годишњим рачунима, за које нађе, да би њихово истраживање било дангубно, штетно, или за које добије уверење надлежне општинске власти, да се не могу наплатити.

XI.

О к а з н а м а.

Члан 118.

Рачунопологачи, руковаоци, наредбодавци и остала одговорна лица, преко којих Главна Контрола врши своју службу, одговарају дисциплински за невршење наредаба Главне Контроле и у опште за све неуредности у њиховом раду.

Члан 119.

Рачуноиспитачи и све остало помоћно особље Главне Контроле као и рачуноиспитачи месних и обласних контрола, подчињени су дисциплинској власти Главне Контроле по закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 120.

Над лицима предвиђеним у чл. 118. Главна Контрола изриче само оне казне, за чије је изрицање надлежан старешина надлештва по закону о чиновницима. Изречена казна шаље се на извршење оном надлештву, код кога се дотични чиновник налази на служби. За кривице, које би изискивале већу казну, Главна Контрола има право тужбе на надлежни дисциплински суд. Над лицима предвиђеним у чл. 119. Главна Контрола изриче и оне казне, које по закону о чиновницима изриче дисциплински суд. Прве казне изриче редовна седница, а друге општа седница. Општа седница решава у овом случају по поступку прописаном за дисциплински суд.

Члан 121.

Наплаћене новчане казне по овом закону припадају државној, односно самоуправној каси, у колико не би постојао нарочити фонд за удовице и сироте чиновнике.

XII.

О повраћају из државне касе новаца и вредности.

Члан 122.

Повраћај новаца и вредности бива само по решењу надлежне управне власти. Ако је вредност већа од 10.000 динара, то се решење доставља Контроли, која против њега има право жалбе по прописима закона о Државном Савету и управним судовима.

У надлештвима при којима постоји месна контрола, издаваће се новац и вредности кад она стави визу.

Ако надлежна управна власт одбије приватног потражиоца од траженог повраћаја, овај се може жалити против тога управном суду, односно тужити редовном суду, кад је случај спора приватно-правне природе. У овом другом случају управна власт дужна је послати суду сва акта која се односе на тај предмет.

Ови се прописи не односе на решења судова о повраћају новаца и вредности код њих положених.

Прелазна наређења.

Члан 123.

Рад Главне Контроле по овоме закону почиње после извршеног избора нових чланова. Садашњи остају на својим положајима. Сви чиновници Главне Контроле, који се затеку на служби, остају у свим стеченим правима по ранијем закону без обзира на квалификације које се траже овим законом. Но чиновници нових покрајина, који се, кад овај закон ступи на снагу, затеку на онаквим положајима какви одговарају дужностима рачуноиспитача, или дужностима положаја, који по овом закону дају квалификацију за рачуноиспитаче, ослобођавају се испита, предвиђеног у чл. 13.

Члан 124.

Ако Главна Контрола не би имала довољно сталног особља за преглед рачуна и другог, она може на рачун кредита и на рачун плата тога особља

поставити у својству рачунопредлагача и пензионисане чиновнике, који су били рачуноиспитачи или финансијски чиновници беспрекорне службе. У томе случају њима ће се издавати одређена плата и додатак без умањења онога, што имају као пензионери.

Члан 125.

До доношења закона о чиновницима грађанског реда имају: начелници административног и рачунског одељења ранг и плату начелника Главног Државног Рачуноводства Министарства Финансија, шефови одсека и инспектори за та два одељења ранг и плату инспектора истог Рачуноводства, а шефови месних контрола ранг и плату шефова садашњих окружних финансијских управа.

Начелник судског одељења има ранг, плату и додатке председника првостепеног суда, а шефови одсека за то одељење и секретари: ранг, плату и додатке секретара Касационог Суда.

Рачуноиспитачи имају плату и периодске повишице као судије првостепеног суда.

Архивари и писари имају плату архивара и писара Министарства Финансија.

Члан 126.

За десет година, од дана кад овај закон ступи на снагу, могу у Главној Контроли, у недостатку довољно кандидата са законским квалификацијама из чл. 10., 11. и 12. бити постављена и лица са квалификацијама из чл. 13. овог закона, ако имају и потребан број година службе у Главној Контроли.

Члан 127.

После образовања и ступања у рад обласних контрола, прелази на њих сав рад Главне Контроле, који по овом закону долази у надлежност обласних контрола.

Члан 128.

Сви државни и недржавни рачуни до краја 1918. године са свих области Краљевине на које се надлежност Главне Контроле није простирала, имају се сматрати за прегледане и разрешене.

За државне рачуне из предратних година, уколико нису ликвидовани, општа седница Главне Контроле доносиће одлуке, који се од њих имају сматрати за прегледане и разрешене као и по којима се има предузети преглед са обзиром на већ констатоване или достављене неисправности. У случају појављених или пријављених злоупотреба, могу се ови рачуни, државни и недржавни, узимати у преглед.

Надлежне контролне власти дужне су, да сва до сада стављена обезбеђења, као и интабулације, а за обезбеду државних, самоуправних и јавних каса, најдаље у року од пет година, од дана ступања на снагу овога закона, код надлежних судова обнове, а ако то не учине после овога рока, сматраће се да и не постоје. Уписане прибелешке и интабулације суд ће исписати из својих књига по службеној дужности или на захтев заинтересованог

Члан 129.

Закон овај ступа на снагу после месец дана од дана обнародовања у Службеним Новинама и

тада престају важити закон од 1. јула 1892. године и сва остала законска и друга наређења, која су у супротности са одредбама овога закона.

Препоручујемо Нашем Министру Припреме за Уставотворну Скупштину и Изједначење Закона да овај закон обнародује, а свима Нашим Министрима да се о његовом извршењу старају, а властима пак наређујемо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковају.

30. маја 1922. г.

Београд.

АЛЕКСАНДАР, с. р.

Видео и ставио Државни Печат
Чувар Државног Печата
Министар Правде,

Д-р Лазар Марковић, с. р.

Заступник Председника Министарског
Савета, Министар Припреме за Уставо-
творну Скупштину и Изједначење Закона,

Марко Н. Трифковић, с. р.

Министар Војни и Морнарице,
Почасни Ађутант Њ. В. Краља
Генерал,

Милош М. Васић, с. р.

Министар Просвете,
Светозар Прибићевић, с. р.

Министар Унутрашњих Дела,
Д-р Војислав Маринковић, с. р.

Министар Саобраћаја,
Андра М. Станић, с. р.

Министар Иностранних Дела,
Д-р Момчило Нинчић, с. р.

Министар Шума и Руда,
Живојин Рафајловић, с. р.

Министар Правде,
Заступник Министра Трговине и
Индустрије и Министра Народног
Здравља,

Д-р Лазар Марковић, с. р.

Министар Финансија,
Д-р Коста Кумануди, с. р.

Министар Пољопривреде и Вода,
Иван Пуцељ, с. р.

Министар за Аграрну Реформу,
Крста Љ. Милетић, с. р.

Министар Грађевина,
Веља Вукићевић, с. р.

Министар Пошта и Телеграфа,
Д-р Жарко Миладиновић, с. р.

Заступник Министра Вера,
Д-р Војислав Маринковић, с. р.

Заступник Министра за Социјалну
Политику
Светозар Прибићевић, с. р.

ЗБОРНИК

ЗАКОНА И УРЕДАБА

ИЗДАНИХ

У КЊАЖЕСТВУ СРБИЈИ

од 1. Новембра 1878 до 6. Маја 1879 године.

34. (XXXIV.)

У БЕОГРАДУ

ШТАМПА И ИЗДАЊЕ ДРЖАВНЕ ШТАМПАРИЈЕ

1879

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

ПО МИЛОСТИ БОЖИЈОЈ И ВОЉИ НАРОДА,

КЊАЗ СРПСКИ.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА
ОКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА ОМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО :

ЗАКОН

о механама, које су у рату са Турцима порушене или сагорене.

Члан 1.

Сопственици механа, којима су механске зграде у рату са Турцима погорене или порушене, задржавају местна механска права, која су имали, дотле, док на тим местима не подигну нове механске зграде по плану оне класе, у којој су им биле механе.

Члан 2.

Рок, за који овакви сопственици имају подићи нове механске зграде на место порушених или погорелих у рату механа, оставља се шест година, рачунећи од дана, кад овај закон ступи у живот.

А који за то време или нову механску зграду, или стару порушену не начини у свему по плану оне класе, у којој му је била пре. механа, тај губи местно механско право на истом месту.

Члан 3.

За време, докле не подигне по плану механску зграду по члану 1 и 2, слободно је сваком сопственику порушене или погореле у рату механе упражњавање механисања у згради, коју би имао или подигао на зидинама порушене механе, или у близу места старе механе, па ма колико имала склоништа та зграда за привремено механисање, и ма да би ко други у истом месту имао или подигао механу по плану.

А ово механисање биће по одобрењу министра унутрашњих дела, коме ће се сопственици у рату порушених механа за то обраћати преко надлежне полицајне власти.

Члан 4.

Уверења и планови за грађење нових механа на место порушених или погорелих, неће се давати, већ сопственици ови задржавају права по старим уверењима и плановима према члану 1 овог закона.

А ако би који од тих сопственика зажелио на место старе направити нову механу веће класе, моћи ће то учинити без икакве таксе.

Исто тако неће се никаква такса наплаћивати од оваквих сопственика ни за привремено механисање по члану 3 овог закона.

Члан 5.

Овај закон важи и за све каванске зграде, које су у рату са Турцима порушене или сагорене, само

с том разликом, што се за подизање каванских зграда оставља рок од три године.

Члан 6.

Закон овај ступа у живот тридесети дан од дана Њежјевог подписа.

Препоручујемо Нашем министру унутрашњих дела, да овај закон обнародује, и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покорвају. *

14. Децембра 1878.
у Нишу.

М. М. ОБРЕНОВИЋ с. р.

(М. Ц.)

*Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,
Д. Матић с. р.*

*Министар унутрашњих послова
Рад. Милојковић с. р.*

89 Св

ЗБИРКА ЗАКОНА

Протумачених судском и администра-
тивном праксом

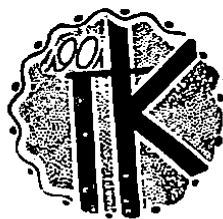
Издаје др ГОЈКО НИКЕТИЋ

Св. 189.

ЗАКОНОДАВСТВО О ЧИНОВНИЦИМА

КЊИГА ДРУГА

Закони, уредбе, правилници, прави-
ла и наредбе за извршење Закона
о чиновницима издани закључно до
31. децембра, 1931. год.

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА
1, КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА 1.
1932

УРЕДБА

Бр. 68000. — I од 26 септембра, 1931. год,

о припадностима у натури државних службеника
грађанског реда.

На основу става 3., §-а 29. Закона о чиновницима од 31. марта, 1931 год., прописује се ова Уредба о припадностима у натури државних службеника грађанског реда:

I Министарство шума и рудника

Чл. 1. — (1) Службеници шумских управа добијају бесплатно огревна дрва, и то:

- а) чиновници 27. пр. м. годишње;
- б) чиновнички приправници и званичници 12 пр. м. годишње;
- в) служитељи 6 пр. м. годишње.

(2) Неожењени службеници добијају половину количине одређене у претходном ставу.

(3) Дрва ће се издавати уметрена, у три равномерне рате, четворомесечно унапред, без права на накнаду за довоз до стана.

(4) Ако би издавање огревних дрва било немогуће, или би стајало државу више него што износи њихова тржишна цена, Министар шума и рудника може одредити накнаду у новцу према стварним тржишним ценама огревних дрва у дотичном месту.

Чл. 2. — (1) Службеници шумских управа добијају депутат у земљишту (ливаде или оранице), и то:

- а) чиновници 4 хектара;
- б) чиновнички приправници и званичници 2 хектара;
- в) служитељи и лугарски помоћници 1 хектар.

(2) Депутат у земљишту издаје се службеницима за целу економску годину (од 1. септембра једне до 30 октобра идуће године) и то само на подручју њихове шумске управе.

(3) У нарочитим случајевима може Министар шума и рудника, на личну одговорност службеника, дозволити издавање овог земљишта под закуп или на половину плода с тим, да купац односно наполичар не може бити активни државни службеник.

(4) Премештени односно пензионисани службеници задржавају право на уживање додељеног им депутата у земљишту до краја односне економске године. Ово важи и за њихове удове односно законите наследнике у случају њихове смрти.

Чл. 3. — Службеници на државним рударским предузећима добијају бесплатно огрев

а осветљење где постоји електрично или гасно постројење.

II Министарство пољопривреде

Чл. 4. — Службеници пољопривредних огледних и контролних станица у Топчидеру, Загребу, Сплиту, Осијеку, Љубљани и Марибору, енолошких станица у Загребу, Сплиту, Букову и Марибору и пољопривредних школа у Ваљеву, Букову и Крижевцима добијају за домаћу потребу животне намирнице произведене на овим добрима за 30% јевтиније од тржишне цене.

Чл. 5. — Службеници набројани у претходном члану, који имају стан у установи где су на служби, добијају бесплатно огрев и осветљење ако је у дотичној установи уведено електрично или гасно осветљење.

III Министарство правде

Чл. 6. — Неожењени званичници, стручни службеници, чувари и служитељи казних завода и завода за извршивање мера безбедности, као и они ожењени којих породице живе изван места завода, добијају, кад станују у заједничком стану — касарни, бесплатно: постељу са постељним стварима, осуђеничку послугу за чишћење соба, огрев и осветљење. За ове службенике држава ће плаћати општинске и друге таксе (водовод, чишћење оцака и т.сл.).

Чл. 7. — (1) Службеници казнених и сличних завода, изузев неожењених службеника који станују у заједничком стану — касарни, добијају бесплатно огревна дрва, без права на накнаду за довоз до стана, и то:

- а) управник завода 27 пр. м. годишње;
- б) остали чиновници 18 пр. м. годишње;
- в) чиновнички приправници и званичници 12 пр. м. годишње.
- г) служитељи 6 пр. м. годишње.

(2) Неожењени службеници, као и они ожењени, којих породице живе изван места завода, добијају половину количине одређене у претходном ставу.

(3) Сваки службеник завода може откупити од завода до 4 тоне угља годишње по цени коштања рачунајући ту и режијске трошкове.

(4) Неожењени службеници који станују у заводским зградама са централним ложењем не добијају огревна дрва, а ожењени добијају само једну четвртину количине одређене у ставу 1 овога члана.

Чл. 8. — (1) Службеници завода добијају бесплатно осветлење у заводским становима.

(2) Где електрично осветлење није уведено издаваће се потребна количина петролеума, коју ће према предлогу посебне комисије одобравати Министар правде за сваку годину, и то:

- а) чиновницима VII и више положајне групе до 60 литара годишње;
- б) чиновницима VIII, IX и X положајне групе до 45 литара годишње;

в) чиновничким приправницима и осталим службеницима, који имају право на бесплатно осветлење, до 30 литара годишње.

Чл. 9. — (1) Право на бесплатне кућне баште имају:

а) управник завода		до 1000 м ²
б) заменик управника		до 600 м ²
в) остали чиновници		до 400 м ²
г) стручне пословође		до 300 м ²

(2) Величину баште одређује за сваког појединог службеника Министар правде.

Чл. 10. — (1) Службеници завода добијају за домаћу потребу поврће, свеже воће, млеко и све млечне производе завода за 30% јевтиније од тржишне цене на велико у најближој околини а количину ових намирница одређује управник завода према броју чланова породице.

(2) Све остале животне намирнице, које завод набавља на велико, могу се продавати службеницима завода по цени коштања, рачунајући ту и режијске трошкове. Ако ове намирнице производи сам завод, могу се продавати службеницима завода за 10% јевтиније од тржишне цене на велико, а количину ових намирница одређује управник завода.

(3) Хонорарни службеници (свештеници, учитељи, лекари, марвени лекари ит.д.) могу такође добијати поврће, свеже воће, млеко и млечне производе завода за 30% јевтиније од тржишне цене у најближој околини.

Чл. 11. — (1) Чувари који врше надзор у болници, кујни и пекарници добијају бесплатно хлеб и храну прописану за болесне осуђенике.

(2) Чувари који врше стражарску службу код пољских радова изван завода на даљини већој од два километра добијају бесплатну храну која се даје радницима-осуђеницима.

(3) Чувари добијају дневно по један хлеб прописан јеловником за казнене заводе.

Чл. 12. — За неожењене и оне ожењене званичнике и служитеље, којих породице живе изван завода, основаће се при сваком заводу заједничка кујна, која ће уживати све повластице из члана 10., а поред тога добијаће бесплатно: посуђе, куваре-осуђенике, дрва за кување и потребно осветлење.

Чл. 13. — Дневничари који врше службу чувара, добијају исте принадлежности као и чувари по одредбама ове Уредбе. Остали дневничари добијају принадлежности предвиђене овом уредбом за званичнике односно служитеље.

Чл. 14. — (1) Службеници средишних судских затвора и то: управник, рачуновођа, заповедник чувара, његов заменик, машиниста, ложач и целокупно чуварско особље добијају одговарајуће принадлежности из члана 6—10 ове уредбе.

(2) За хонорарне службенике и дневничаре судских затвора, важи став 3., члана 10. и члан 13. ове уредбе.

Чл. 15. — (1) Службеници државних завода за васпитање и поправљање деце и малолетника добијају исте принадлежности као и односни службеници казних завода по овој уредби, а васпитачи који станују у заводу добијају још и бесплатну храну.

(2) За хонорарне службенике државних завода за васпитање и поправљање деце и малолетника важи став 3., члана 10. ове уредбе.

IV Министарство социјалне политике и народној здравља

Чл. 16. — Службеници инвалидских домова и државних дечијих установа, и то само они, који станују у овим домовима односно установама, добијају бесплатан огрев, а осветлење ако постоји електрично или гасно постројење.

Чл. 17. — Храну за себе и чланове породице по режијској цени добијају:

а) у државним болницама од преко 300 постеља; управник, економ, технички чиновник и магационер;

б) у државним болницама од 150—300 постеља: економ и магационер;

в) у државним болницама од 50—150 постеља: економ.

Чл. 18. — У свима државним болницама, без обзира на број постеља, добијају:

а) секундарни лекари храну по режијској цени;

- б) дежурни лекари бесплатну храну само за време службе, и
в) болничарско и подворно особље бесплатну храну стално.

Чл. 19. — Особље које има стан у државним болницама добија бесплатно огрев и осветлење.

Чл. 20. — Храну по режијској цени могу добијати и лекари стажисти и волонтери, апотекари и њихови помоћници и приправници, лаборанти, техничко и занатско особље и канцеларијско особље.

Чл. 21. — Нудиље и лаборанти хигијенских установа, који имају квалификације прописане у ставу 1. и 2., §-а 45 Закона о чиновницима од 31 марта 1931. г., добијају бесплатно храну. Ако у хигијенској установи не постоји кујна за исхрану особља добијају храну, било да се ова набавља у природи било да се плаћају рачуни за исхрану у гостионици но с тим, да сви ови издаци не смеју прећи суму од 450.— динара месечно од особе.

Чл. 22. — У државним болницама, у којима су смештене и клинике медицинских факултета, болничарско особље факултета може добијати храну по режијској цени.

Чл. 23. — Под режијском ценом разуме се сума стварних трошкова за све саставне де-

лове хране, који су за готовљење јела прописани по важећем болничком јеловнику, а према ценама по којима их болница набавља. На ове цене има се додати 10% на име трошкова око готовљења хране, у колико се узима из болничке кујне.

V Опште одредбе

Чл. 24. — (1) Принадлежности у натури по одредбама ове уредбе, издају се у границама стварне могућности.

(2) Службеници, који по овој уредби добијају бесплатно електрично осветљење плаћаће сами сијалице, а број и величину сијалице за сваки стан утврдиће посебна комисија.

Чл. 25. — Ова Уредба важи од 1. октобра, 1931. год., када престају важити: одредбе члана 2., одељка Г, Ж, и Ј Правилника о нарочитим додацима на плату у новцу или натури, ДРБр. 87000, од 3. јула; 1926., у колико су у супротности са одредбама ове уредбе; затим одредбе §§ 1—6, § 11. тачка 1, §§ 12 и 13 и став 1 и 2, § 14 Уредбе о специјалним додацима у новцу и натури за државне службенике казнених и сличних завода Бр. 5296, од 18. јануара, 1930. и одредбе §§ 1—3, 6—10, 12, 15, 16, 19 и 20 Уредбе о принадлежностима у нарави чиновника и осталих службеника државних и бановинских болница С.Бр. 10292. од 9. маја, 1930. год.

Службене новине Бр. 280. — LXXXIX од 30. новембра, 1931. год.

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ:
СА УСТАВНИМ АМАНДМАНИМА I–XXIX
Београд: Службени гласник, 2022.
2. КРИВИЧНО ПРОЦЕСНО ПРАВО
Милан Шкулић
Београд: Службени гласник, 2021.
3. ЗБИРКА СЕНТЕНЦИ ИЗ ГРАЂАНСКОГ ПРАВА
И ГРАЂАНСКОГ ПРОЦЕСНОГ ПРАВА. КЊ. 1.
Београд: Службени гласник, 2018.
4. УПРАВНОСУДСКА ПРАКСА: ОДАБРАНЕ ОДЛУКЕ
УПРАВНОГ СУДА, ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА
И УСТАВНОГ СУДА ДОНЕТЕ ОД 2010. ГОДИНЕ. КЊ. 1
Стеван Лалић
Београд: Службени гласник, 2022.
5. ПРАКТИКУМ СА МОДЕЛИМА ОБРАЗАЦА ЗА ПРИМЕНУ
ЗАКОНА О ОПШТЕМ УПРАВНОМ ПОСТУПКУ
Стеван Лалић
Београд: Службени гласник, 2023.
6. КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ЖИВОТА И ТЕЛА
У СУДСКОЈ ПРАКСИ
Београд: Службени гласник, 2023.
7. ЗБИРКА СУДСКЕ ПРАКСЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА
ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СВОЈИНЕ
Београд: Службени гласник, 2016.
8. ДОКТОР Д.
Горан Марковић
Београд: Лагуна, 2022.
9. НА МАПИ УТОПИЈЕ
Бранко Анђић
Београд: Лагуна, 2023.
10. ИЗ СВОЈЕ КОЖЕ: ЖИВОТ СА ДЕПРЕСИЈОМ
Александар Станковић
Београд: Лагуна, 2023.
11. СРБИЈА ОПИСАНА КУЋАМА
Ненад Новак Стефановић
Београд: Лагуна, 2023.

12. ФАРКАЖДИН
Љубомир Живков
Београд: Лагуна, 2023.
13. БЕЗ ОПОЗИВА: ПОСЛЕДЊЕ РЕЧИ ЗНАМЕНИТИХ ЛИЧНОСТИ
Владета Јанковић; Дејан Михаиловић
Београд: Лагуна, 2023.
14. ЛАТИНСКИ ГЛОСАР: ИЗРЕКЕ, ИЗРАЗИ, СКРАЋЕНИЦЕ
Владета Јанковић
Београд: Лагуна, 2021.
15. ОЈАЧАЈ САМОПОУЗДАЊЕ
Штефани Штал
Београд: Лагуна, 2023.
16. О ВЕНЕЦИЈИ
Мери Макарти
Београд: Лагуна, 2023.
17. БЕОГРАДСКИ ЈЕВРЕЈИ: ЖИВОТ У СЕНЦИ ИСТОРИЈЕ
Небојша Јовановић
Београд: Лагуна, 2023.
18. ОСЕЋАМ СЕ ЛОШЕ ЗБОГ СВОГ ВРАТА:
И ДРУГЕ МИСЛИ О ТОМЕ КАКО ЈЕ БИТИ ЖЕНА
Нора Ефрон
Београд: Лагуна, 2023.
19. БЕЛО СЕ ПЕРЕ НА ДЕВЕДЕСЕТ
Броња Жакелъ
Београд: Лагуна, 2023.
20. СЛУЧАЈНОСТИ НЕ ПОСТОЈЕ:
ДУХОВНОСТ ЗА СКЕПТИКЕ
Борха Виласека
Београд: Лагуна, 2023.
21. АЛХЕМИЈА БОМБЕ:
ТОПОНИМИ НУКЛЕАРНОГ ДОБА
Слободан Бубњевић
Београд: Лагуна, 2023.
22. СТАЉИНГРАД:
СУДБОНОСНА ОПСАДА 1942–1943
Ентони Бивор
Београд: Лагуна, 2023.

23. РУЖА ПОД ЛЕДОМ: РОМАН ОД ПРИЧА
Мирко Демић
Београд: Лагуна, 2023.
24. ЛАВОВИ СА ПЕТЕ АВЕНИЈЕ
Фиона Дејвис
Београд: Лагуна, 2023.
25. БАЛЕРИНЕ
Рејчел Капелке Дејл
Београд: Лагуна, 2023.
26. ВРЕМЕПЛОВЧЕВА ЖЕНА
Одри Нифенегер
Београд: Лагуна, 2023.
27. ЕЛЕГИЈА О БЕЛОЈ ДЕВОЈЧИЦИ
Зоран Пеневски
Београд: Лагуна, 2023.
28. ЛЕЛА ФАТАЛНА:
ПРВА СТАРЛЕТА КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ
Шимон А. Ђармати
Београд: Лагуна, 2023.
29. ИЗГУБЉЕНО ПОГЛАВЉЕ
Керолајн Бишоп
Београд: Лагуна, 2023.
30. ДОКЛЕ ГОД РАСТУ ЛИМУНОВИ
Зулфа Катух
Београд: Лагуна, 2023.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Хасан Бласим: **СОЛОЛАНД: РОМАНЕСКНА ДИЛОГИЈА: ИЛИЈАС У ЗЕМЉИ ЗВАНОЈ ИДИЛ И ЗАКОН СОЛОЛАНДА** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1818/sololand>

Хасан Бласим (кога је Гардијан описао као „можда највећег живог писца арапске фикције”) увек пише о савременим темама тесно повезаним са животом људи у Ираку, његовој родној земљи, деценијама подриваној страним агентурама, разараној ратовима и војним пучевима проглашаваним за велике револуције, мрачним активностима тајне полиције и политичко-финансијском корупцијом.(...) У Бласимовом фокусу су и они његови земљаци у које се, шире, убрајају сви напаћени житељи Средњег истока и Африке који су, једном засвагда а с крајње неизвесним исходом, напустили родна огњишта и данас су познати под латинизованом етикетом – мигранти. Све што Бласим пише, заправо, говори о њима и њиховом удесу, јер је у том застрашујућем демографском таласу и сâм нашао сопствену судбину.

Нови роман-дилогија *Сололанд*, после ефектног првог дела *Илијас у земљи званој Идил*, у свом другом сегменту *Закон Сололанда* доноси, поред дубоко дирљивог манифеста у одбрану тражилаца азила, узбудљив романескни заплет с елементима достојним једне Агате Кристи, у питком наративу што пружа извесну наду да повећа разумевање међу људима и у свести читаоца отвори нови простор.

Српко Лештарић, из Поговора

„Бласимове речи не леже уредно и тихо на страници, као већина „добро васпитане”, књижевности; експлодирају, плаше, вређају, насмеју те оним стварима којима не би требало да се смејеш и држе те будним ноћу. Бласимово дело, као и његов живот, подсећа на то да рат бесни на нашим градским капијама, док ми спавамо, уверени да је све у реду са светом.”

Ра Пејџ, Comma Press

2. Ерик Фоторино: **МАРИНА А. : РОМАН** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1821/marina-a>

„Узалуд смо се ми ушушкали у тим својим животима, узалуд се волимо жарко, узалуд се једни о друге трљамо и продиремо једни у друге – свако трчи својом стазом, и та стаза се може нагло прекинути на следећој кривини, или се пак може одужити у бескрајне кругове по писти, и онда наједном нестати негде далеко иза тосканских брда која окружују Фиренцу, уљуљкану у вео од чемпреса и птичјег поја.”

Уочи Божића 2018. доктор Пол Гаше води жену и кћерку на путовање, да упознају Фиренцу. Много му је стало да оне открију Ботичелија, све дражи старог града и реку Арно, али њихов боравак ремети појава српске уметнице перформанса Марине Абрамовић, за коју никад раније нису чули, а на чије плакате непрестано наилазе на улицама, и чије радове потом упознају на њеној ретроспективној изложби у дворанама палате Строци. Као хирург ортопед, Пол Гаше се гнуша (само)повређивања уметнице. Па ипак, привлачи га њен свет који, удаљавајући се мало-помало од наизглед безразложне насилности, постаје огледало потраге за складом, за хармонијом у односу према другоме.

Две године после фирентинског прикљученија, Пол Гаше случајно наилази на стару фотографију Марине А. и Улаја под насловом Немогуће приближавање. На том снимку, насталом 1983. у Бангкоку, виде се два бића која би желела да се додирну, али су у томе на неки тајанствени начин спречени па морају да остану на дистанци једно од другога.

У часу кад избија пандемија, Пол Гаше увиђа да је та уметност заправо представљала неку врсту упозорења, чији смисао он тек сад, коначно, схвата. Да је то био подстицај свима нама да заштитимо оног другог, ближњег, и да на томе поново утемељимо своја друштва.

3. Јуриј Бујда: **МОДРА КРВ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1822/modra-krv>

Роман *Модра крв*, за који је Јуриј Бујда у Русији добио Награду читалаца, чини мистификована прича о животу совјетске глумице Валентине Каравајеве. Његова јунакиња Ида Змојро – као и Каравајева у животу – прославила се

четрдесетих година двадесетог века улогом у филму „Машењка” Јулија Рајзмана, одиграла је у позоришту незаборавну Нину Заречну у „Галебу”, а затим је, као и њен прототип у стварном животу, доживела саобраћајну несрећу и због ружног ожиљка на лицу више није могла да игра на филму ни у позоришту. Удала се за енглеског дипломату и неколико година провела у Енглеској, затим се вратила у СССР, али су јој совјетске власти забраниле да се настани у Москви. Живела је у провинцијском градићу Вишњем Волочоку (Чудову у роману). У Чудову Јурија Бујде Каравајева постаје Ида Змојро. Наглашено изолован од осталог света Чудов је острво на коме је великој глумици суђено да проведе остатак живота, причајући свом Петку, дечаку из Чудова, чудесне приче о историји града и сопственој прошлости, играјући за њега своје неодигране велике улоге, али и да одигра своју највећу улогу на крају живота, спроводећи „Страшни суд уметника над самим собом” – управо тако се у роману описује модра крв, чије постојање одликује великог уметника.

Мирјана Грбић

„Врела црвена крв помућује памет, ствара слике и идеје, а понекад доводи и до лудила. Модра крв пак – то је мајсторство, то је уздржаност, то је рачун, то је оно што присиљава уметника да критички погледа на своје дело, да уклони сувишно и дода неопходно. Модра крв – то је Страшни суд уметника над самим собом. Мало је научити да пишеш – потребно је научити да прецртаваш. Надахнуће без мајсторства је – ништа. То је, најзад, оно што уметнику даје власт над гледаоцем или читаоцем. Треба знати куд ће гледалац да крене, да га истински раниш, али не и да га убијеш. А модра крв – хладна крв, није само дар, него и проклетство... зато што *toute maitrise jette le froid...* свако мајсторство леди крв у жилама...”

4. Радивој Шајтинац: **МИКЕЛАНЂЕЛОВ ПОМОЋНИК** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1823/mikelandelov-pomocnik>

Шајтинац, Радивој, опет посеже у ону своју, дубоку, шкрињу у коју је почео још оних давних дана да слаже своје песничке мреже плетене од јаких, заводљивих речи и реченица, у које је хватао одблеске свакодневице и сваконоћнице банатских маловарошких и паорских живота, који су, наизглед безначајни и мали, сви до једнога, драматично испреплетани као пузавица око сувог стабла.

А на једном месту у овом рукопису писац каже, да је и ово: „Још једна мала књига од писца малих књига или кратког штива. Папирно и словно приспеће не као исход, више као талог, оног што ни читалац, па ни критичар не примете и не осете – текст је сав од прегласног у себи и на безгласан се начин преображава у слике које су баш писцу тако краткотрајно пресудне.” Нема у овој књизи ниједне сувишне речи, све је стало на мало страна, углављено чврсто као што добри мајстори ударају носеће греде на којима почива слеме куће. Разговори су то и чињења по банатским ајнфортима, примаћим собама и конковима које треба моловати и ваљком са цветним шарама улепшати, да би се тешка и сива чамотиња што дави и нагиње више на црну страну – потиснула. Шајтинац остаје и овог пута веран Шајтинцу из претходних књига, не попуштајући му и не повлађујући ни за педаљ.

Милан Ристовић

5. Алехандро Самбра: **БОНСАИ: РОМАН** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1828/bonsai>

Бонсаи, бриљантни прозни првенац чилеанског књижевника Алехандра Самбре (који је инспирисао Кристијана Хименеса да направи истоимени филм приказан у селекцији „Известан поглед” на фестивалу у Кану 2011), није само, по речима познате аргентинске новинарке и књижевнице Леиле Гериеро, ауторке Епилога овог издања, „први роман који је до данас путовао недодирљив задржавајући своје капацитете”, већ је дело „писца са апсолутним слухом”, у коме је „сваки пасус неопходан, у коме ништа не недостаје и ништа није сувишно”; који је, укратко, преглед књижевности „кроз страшни, реални осећај живота”, и који је већ постао савремени класик. И, додаје Леила Гериеро, „леп генерацијски роман о две особе које су се некада волеле у Чилеу, крајем двадесетог века, један страшан роман о декаденцији и проласку времена, један комплексан роман о књижевним поступцима”.

Хулио, ћутљиви јунак ове књиге, себе уверава да је боље затворити се у своју собу и посматрати раст једног бонсаија него лутати неудобним путевима књижевности. Ово је, како каже приповедач, „једна лагана прича која постане тешка”, непотпуна прича која изазива вртоглавицу објашњену узнемирујућим нестанком једне жене.

Хорхе Луис Борхес је саветовао да се пише на начин као да се уређује, коригује садржај већ написаног дела. И управо је то урадио Алехандро Самбра у овој

књизи, која није кратак роман нити дуга прича – као што бонсаи није дрво – већ резиме романа или прецизније, роман-бонсаи.

„Потресна и нежна прича, од које се на крају крајева срце цепа, љубавна прича двоје паметних младих у Чилеу, који у кревету причају о важности Пруста. Читалац је већ најежен после страшне реченице, на самом почетку: 'На крају она умире и он остаје сам, мада је, у ствари, он био сам и неколико година пре њене смрти.' Но, само читајући до краја, могуће је ухватити сабласни дух приче.”

Жуно Дијас

6. Дмитриј Крук: **НИКОЛА ТЕСЛА – БУЋЕЊЕ СИЛЕ, ИЗЛАЗ ИЗ МАТРИЦЕ** / Београд: МНИЦ Никола Тесла: Музеј Николе Тесле, 2021.

Преузето са сајта:

http://www.dejanrakovicfund.org/prezentacije/2020_KRUK.pdf

Кроз књигу провејава ауторово нескривено незадовољство историјском контроверзом да уз сва своја експериментална окрића Тесла није својевремено награђен (иако више пута номинован, једном и заједно са Едисоном) Нобеловом наградом за физику (или бар заслуженом деобом више њих), која додуше тада још није имала данашњи престижни научни и друштвени значај. Ипак је правда донекле задовољена доделом Едисонове медаље (највећег признања Америчког друштва електроинжењера) коју је Тесла добио 1917, и коначно 1943, када је Врховни суд САД првенство патента за радио пренос одузео Марконију и доделио Тесли (додуше прекасно да се постхумно Тесли исплате тантијеме за то откриће, као и да се Марконију оспори незаслужено подељена Нобелова награда за физику 1909; а колико Тесла није марио за новац сведочи и гест којим је крајем 19. века поцепао свој уговор о тантијемама са Вестингхаусом, да би га у једном тренутку шпекулантски изазване берзанске кризе спасио банкротства и одржао заједничку победу у електроенергетици). На изванредан начин Крукова књига надопуњује Теслину аутобиографију *Моји изуми* из 1919, која нам осветљава и Теслин несвакидашњи унутрашњи живот од раног детињства до започињања низа креативних визија започетих у легендарној зимској шетњи у Градском парку у Будимпешти 1882. (при крају скоро једногодишњег тешког боловања), које су га потом пратиле кроз цео живот и довеле до пријаве више стотина патената (од електротехнике до машинства). Та бројна креативна искуства су допринела Теслином убеђењу у сличност научних и уметничких идеја, да оне долазе из истог извора (гедиште слично Платоновом, а описано детаљније у Патанђалијевим *Јога Сутрама* као *Ritambhara Pragna*, највише индивидуално „стање ума које доживљава ствари

онакве какве јесу”, кроз повезивање са нивоом колективне свести Универзума, којег Крук при крају књиге стидљиво повезује са данас популарном хипотетичком идејом свеprisутног Матрикса који лукаво надзире приземни људски род).

Крукова књига је од интереса за научнике, инжењере, докторанте и студенте, који раде у областима нетрадиционалних метода добијања, предаје и примене електричне енергије. Она ће бити корисна ширем кругу читалаца, који се интересују за креативност и научно-техничко наслеђе Николе Тесле. Значајан допринос аутора књиге је анализа и поређење великих количина изворника заснованих на бази открића и проналазака, учињених и патентираних од стране Николе Тесле пре више од 100 година.

Аутор подвлачи важност и сазревшу неопходност дискусије о најширем кругу питања, која се тичу природних наука, историје науке и технике, и даљих путева развоја људске цивилизације, укључујући могућност извлачења електричне енергије из окружења у било којој тачки планете.

Др Дејан Раковић, проф. у пензији
Електротехничког факултета Универзитета у Београду

7. Симон де Бовоар: **ПРИДОШЛИЦА** / Београд: Штрик, 2022.

Преузето са сајта:

<https://www.makart.rs/knjige/knjiga-pridoslica-simon-de-bovoar-48203>

Шта радити са жељеном и стеченом слободом? И како је живети? Ова питања исписана су у безмало сваком гесту, дијалогу и помисли јунака, на свакој страници Придошлице – првог, несумњиво аутобиографски интонираног романа Симон де Бовоар. А у њему, док бука из париских кафеа, задимљених хотелских соба, са плесних подијума и позоришних дасака заглашује неумитно примицање Другог светског рата, Франсоаза и Пјер непомућени сумњом у своју љубав и међусобну приврженост узимају под своје сасвим особену, хировиту и раздражљиву Гзавјеру, и са својом штићеницом остварују оно што данас зовемо „отвореном” везом.

Показује се, међутим, да троугао постаје вежбалиште за сасвим другачију геометрију емоција, а да самосвест и интелектуалне снаге не могу остати неизмењене када се нађу испод жеље, контроле и афеката. И нема непоштеђених у потрази за хармонијом. Заљуљан између на тренутке превише добро познатих описа индолентне и нехајне свакодневице уметника и интелектуалаца и значајних питања егзистенције, те политичке и друштвене

димензије судбине појединца, роман *Придошлица* безмало осамдесет година од свог првог издања указује и данас од плеса заблуда и слобода савремености.

8. Маргарет Атвуд: **ГОРУЋА ПИТАЊА** / Београд: Лагуна, 2023.

Преузето са сајта:

<https://www.laguna.rs/laguna-bukmarker-goruca-pitanja-dobitnice-bukerove-nagrade-margaret-atvud-u-unos-24275.html>

Горућа питања су сјајна збирка забавних, ерудитских, бескрајно разноврсних есеја култне ауторке Маргарет Атвуд у којима тражи одговоре на питања као што су: зашто људи широм света, у свим културама, причају приче? Како живети на нашој планети? Какве везе имају зомбији с ауторитаризмом?

Маргарет Атвуд је усмерила свој оштри ум и духовиту проницљивост ка горућим темама савременог доба – од дугова до технологије, од климатске кризе до слободе; од тога када давати савете младима (одговор: само када их траже) до неспоразума који настају због непознавања језика и културе – и показала нам да немамо бољег истраживача многобројних и разноликих мистерија људског универзума.

Наша реномирана преводитељка Александра Чабраја, која је, поред књига Маргарет Атвуд, превела многобројне омиљене Лагунине наслове, каже да се Маргарет Атвуд као писац есеја не разликује се од романописца Маргарет Атвуд: „У једном од есеја у овој књизи, написаном као предговор њеном познатом делу *Отплата: Дуг и тамна страна богатства*, које се бави питањем дуговања, она каже: Из бајки попут Петра Пана знала сам да, ако престанеш да верујеш у виле, оне умиру: ако бих престала да верујем у банке, да ли би и оне престале да постоје? Одрасли су сматрали да виле нису стварне а да су банке стварне. Али да ли је то била истина?”

„Било да говори о писцима, књигама, књижевности, економији, дуговима и банкама, или о морима, стаблима, птицама и екологији, Маргарет Атвуд своја запажања износи са истом особеном бриткошћу и типичним, често изненађујућим увидима и обртима, као што то чини и у својим романима. Њен препознатљиви језгровити стил, а изнад свега изузетно познавање психологије и саме људске природе, као и изражена интуиција, присутни су у сваком есеју”, закључује Александра Чабраја.

9. Фредрик Бакман: **ПОБЕДНИЦИ** / Београд: Лагуна, 2022.

Преузето са сајта:

<https://www.laguna.rs/laguna-bukmarker-prikaz-romana-pobednici-fredrika-bakmana-unos-22075.html>

Реч је о трећем наставку серијала *Медведград*, који, као и његови претходници, говори о заједници, породици и пријатељству. Они вам могу бити ослонац у животу, а могу вас и уништити. А видећемо и да понекад само један погрешан избор, једна наизглед неважна одлука, може имати катастрофалне последице.

Радња се одвија две године након догађаја описаних у *Ми против вас*, а окидачи који је покрећу су нечија смрт и страшна олуја која погађа Медведград и Вресиште. Оба догађаја представљаће почетак ланчане реакције сличне онима какве смо видели у *Медведграду* и *Ми против вас*.

Написана у трећем лицу, прича ће пратити велики број јунака, и старих и нових, који су сви подједнако занимљиви:

Маја, која похађа музичку школу, вратиће се кући због сахране, а исто ће учинити и Бењи, који је напустио град и запутио се у Азију у потрази за срећом. Колико су се променили? Да ли себе још сматрају „људима из шуме”? Да ли је Медведград и даље њихов дом? Јесу ли срећни?

Породица из Вресишта, коју чине бабица Хана, ватрогасац Џони и њихова деца, постаће важан део саге о Медведграду. Хана и Џони су вољени и поштовани у Вресишту колико и Петер и Кира у Медведграду. Да ли ће они смирити ситуацију када тензије између градова почну да расту и сви буду имали утисак да седе на бурету барута? Или ће можда потпалити фитиљ?

Кири и Петеров брак је у кризи. После онога што се догодило Маји, обоје крију много неразрешених осећања и постепено се удаљавају једно од другог, рамена повијених под теретом ћутања. Шта је заправо брак? Да ли је довољна љубав да би се он сачувао?

Ана. Дивља, храбра Ана. Увек спремна на ризик. Увек спремна да заштити своју најбољу другарицу Мају. Увек уз оца пијаницу. Ана ће још једном имати прилику да се покаже.

Амат и Бобо ће бити приморани да донесу одлуке које ће одредити њихову будућност.

У град ће стићи и неко нов, одлучан да разоткрије тајне и казни одговорне. А ту је и још један лик жељан освете, што ће допринети подизању напетости кроз цео роман.

Сви ови људи воле и мрзе са подједнаким жаром. Људи из шуме не знају за полуосећања. Свако од њих добро зна да је, када живите у дивљини, окружени шумом и изложени леденим температурама, заједница једини гарант опстанка. Сами нећете преживети.

Ово је једна од најбољих Бакманових књига, ако не и најбоља. Обавезно је прочитајте.

10. Ју Несбе: **КРВАВИ МЕСЕЦ: РОМАН О ХАРИЈУ ХУЛЕУ (XIII)** / Београд: Лагуна, 2023.

Преузето са сајта:

https://www.laguna.rs/n5818_knjiga_krvavi_mesec_laguna.html

– Тринаести роман у серијалу о Харију Хулеу

Бриљантни детектив се вратио, овога пута са својим истражитељским тимом одметника. Ангажовани су сви ресурси полиције у Ослу. Нестале су две девојке. Једино што их повезује је забава познатог милијардера и трговца некретнинама на којој су својевремено обе биле. Када пронађе тело једне од њих, полиција примећује необичан „потпис” убице који наговештава да је то тек почетак његових монструозних намера.

Проналажење несвакидашњег убице захтева несвакидашњег детектива. Али легендарни Хари Хуле је отишао. Након што су га пустили, преселио се у Лос Анђелес, где намерава да пије до смрти – и на добром је путу да то оствари. У сваком случају, нема намеру да се врати у Осло... све док жена која му је спасила живот не буде у великој опасности. Помоћи ће јој једино ако прихвати необичну понуду приватног детективног ангажмана и врати се у град од којег не може да побегне.

По повратку у Осло, Хари окупља тим састављен од друга из детињства који дилује кокаин, корумпираног полицајца и насмрт болесног психолога. Има десет дана да пронађе убицу. Сат откуцава, а над градом се надвија крвави месец...

„Ју Несбе је један од најзанимљивијих писаца трилера, а Хари Хуле је књижевни лик за сва времена. Ово је књига коју купите данас и с ужитком прочитате већ вечерас.”

Ли Чајлд

„Несбе поново бриљира одмереном комбинацијом напетих збивања, интимних људских повести и друштвених и свакодневних питања.”

Berlingske

„Несбеово умеће да запањи читаоца заслужује највишу оцену критике. Крвави месец је првокласна прича – Хари Хуле се вратио и чућемо још о њему.”

ВГ

„Ју Несбе пише тако да вам се језа увуче у мозак. Да, опет је успео у томе.”

Бук365

11. Радивој Радић: **ОТКУЦАЈИ ПРОШЛОСТИ: (ЦРТИЦЕ ИЗ ПРОХУЈАЛИХ ВРЕМЕНА)** / Нови Сад: Академска књига, 2023.

Преузето са сајта:

<https://akademskaknjiga.com/katalog/otkucaji-proslosti-crtice-iz-prohujalih-vremena>

Домишљата мисао да је историја наука о ономе што се никад не догађа два пута може се употпунити и оснажити проницљивим и веродостојним објашњењем да се повесница никада не понавља, али уз напомену да се понављају само историјске околности, односно оквир појединих збивања. Закључак који проистиче из двеју претходних премиса истрајава на чињеници да су повесна дешавања по себи јединствена, замршена у својој унутрашњој архитектури, дакле, непоновљива. Управо у тој непоновљивости садржане су занимљивост, привлачност и величајност историјских догађаја.

Из предговора

Својевремено се појавила вест да је у анкети, која је спроведена у појединим београдским школама, на питање који је најомиљенији, с једне, и најомраженији предмет, с друге стране, у обе конкуренције наводно „победила” историја. Другим речима, она се, парадоксално, нашла на два места која би по природи ствари требало да се међусобно искључују. Могуће је закључити да је овакав исход анкете, између осталог, због тога јер историја никог не оставља равнодушним. Не улазећи у разлоге опречног ученичког изјашњавања, дозвољено је извести и закључак да је историја, као школски предмет, али и шире, као научна дисциплина и важан део националног идентитета, истовремено и загонетна и кристално јасна, и привлачна и одбојна, и замагљена и прозорљива. На неки начин судбину историје деле и њени посленици, дакле, историчари од заната, које каткад, не без претеривања, проглашавају за ваљане тумаче садашњости и визионаре будућности, али понекад, не без потцењивања, поистовећују са натрашке окренутим пророцима.

Овом приликом указаћемо на чувену Цицеронову дефиницију која је већ постала нека врста општег места, а која истрајава на томе да је историја „сведок времена, светлост истине, живот успомене, учитељица живота, весник давнине”. У ствари, задржаћемо се на завршној од пет побројаних одредница, дакле на томе да је весник давнине (*nuntia vetustatis*), одредница која подразумева и појам умеће памћења (*ars memoriae*), односно настојање да се од

заборава отргну поједини догађаји, личности, историјски процеси. Управо захваљујући тако племенитој мисаоној тежњи људи из прошлих времена, данас, у свету у коме живимо, постоји голема сума историјских чињеница, сачуваних у најразноликијим облицима (текстови, предмети, здања, археолошки локалитети), дакле, огроман фонд источника на основу којег стручњаци различитих профила васпостављају давно окончана збивања и, на својеврстан начин, удахњују им нови живот.

Радивој Радић

12. Вида Огњеновић: **ПОЕТЕСА** / Београд: Архипелаг, 2023.

Преузето са сајта:

<https://sputnikportal.rs/20231010/poetesa-nova-knjiga-vide-ognjenovic-o-milicistojadinovic-srpkinji-1162223014.html>

Поетеса је биографска драма о судбини и поезији Милице Стојадиновић Српкиње, песникиње из доба српског романтизма, која је најпре слављена и хваљена, називана Врдничком Вилом и великом надом српске поезије, да би на крају, заборављена и одбачена, завршила као просјакиња на улицама Београда.

Поред Милице Стојадиновић Српкиње, као ликови драме *Поетеса* јављају се познате фигуре националне књижевне, културне и друштвене историје, између осталих, Вук Стефановић Караџић, Вукова ћерка Мина Караџић, Вукова супруга Ана Краус Караџић, песник и путописац Љуба Ненадовић, песник и професор Ђорђе Рајковић, као и бечки песник Лудвиг Франкл.

Милица Стојадиновић Српкиња долази у блиски додир са свима њима, сви је хвале и подржавају, али она у једном осетљивом тренутку свога живота почиње да схвата да је нико од њих, заправо, не разуме, нити у потпуности прихвата оно до чега је њој највише стало – особену романтичарску слику света коју несебично открива у својој поезији.

Вук у њој не види песникињу, већ тражи да буде сакупљачица народних песама, док уредници тадашњих књижевних часописа у њој препознају књижевни куриозитет и инструмент националног романтизма, а не праву књижевну вредност коју треба подржати.

Настала на овом судару појединачне судбине и друштвених околности, личних тежњи и ограничења једног доба, драма *Поетеса* је узбудљива слика једне

епохе и узбудљива слика једне женске судбине у тој епохи. *Поетеса* је драма о узлету и паду, о памћењу и заборављању, о прихватању и одбацивању.

По драми *Поетеса* настала је истоимена успешна представа у режији Виде Огњеновић и у продукцији Новог тврђава театра и Српског народног позоришта из Новог Сада.

13. Јун Фосе: **МЕЛАНХОЛИЈА 1, 2** / Београд: Блум издаваштво, 2023.

Преузето са сајта:

<https://blumizdavastvo.rs/melanholiја-i-i-ii/>

Чувени норвешки уметник из 19. века Лаш Хертервиг сликао је задивљујуће пејзаже, боловао од менталне болести и умро у сиромаштву 1902. У *Меланхолији I*, Фосе маестрално урања у Хертервигов ум у време његових студентских дана, када је претрпео тежак нервни слом.

Као студент на Диселдорфској академији, Хертервиг је био паралисан паранојом и махнито заљубљен у Хелене Винкелман, петнаестогодишњу ћерку своје станодавке. Због опсесије малолетницом, пуне лирског сладострашћа и необузданих сексуалних халуцинација, Хертервиг завршава на улици.

Изложен поругама, очајнички покушава да поново уђе у стан Винкелманових. На крају завршава у душевној болници, где доктор као узрок његових проблема види претерану мастурбацију.

У последњем одељку првог дела, почетком деведесетих година XX века, упознајемо се са такође поремећеним писцем Видмеом, који, инспирисан Хертервиговом сликом „Са Боргеје”, попут самог Фосеа жели да напише роман о сликару. *Меланхолија II* смештена је у 1902. годину и испричана из перспективе његове измишљене сестре Улине.

Комбинујући историјске чињенице са фикцијом, аутор нас увлачи дубоко у свет уметникове танане душе, чија рањивост изазива његов трагичан крај, али коај поседује и невероватан дар да увиди божанствену лепоту света тамо где је други не би ни опазили.

Иако је првобитно овај роман издат у два тома, данас аутор инсистира на томе да је у питању целина која не трпи засебна издања. Јун Фосе важи за једног од најзначајнијих светских аутора данашњице, а *Меланхолија* за његов најбољи роман, по коме је написана чак и једна опера.

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА АПРИЛ 2024. ГОДИНЕ**

1. ДОСТОЈЕВСКИ
Андре Жид
Београд: Арете, 2022.
2. ВРЛИ НОВИ СВЕТ
Олдус Хаксли
Београд: Космос; Подгорица: Нова књига, 2020.
3. УЗНЕМИРЕНИ ЛЈУДИ
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2020.
4. УЧИТЕЉ И ЧАРОБНИЦЕ
Алехандро Ходоровски
Београд: Арете, 2021.
5. НУЛТИ БРОЈ
Умберто Еко
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
6. ЛИСТ НА КОРИЦИ ХЛЕБА
Срђан Ваљаревић
Београд: ЛОМ, 2017.
7. ЛЕЖАЊЕ НА КАУЧУ
Ирвин Д. Јалом
Београд: Нова књига плус, 2015.
8. СЕНКЕ ВОДИЉЕ: ЖИВОТ И ДЕЛО ЖЕНА ВЕЛИКИХ РУСКИХ
ПИСАЦА: АНА ДОСТОЈЕВСКИ, СОФИЈА ТОЛСТОЈ,
НАДЕЖДА МАНДЕЉШТАМ, ЈЕЛЕНА БУЛГАКОВ, ВЕРА
НАБОКОВ, НАТАЛИЈА СОЛЖЕЊИЦИН
Александра Попов
Београд: Штик, 2015.
9. ЕЛИЈАХОВА СТОЛИЦА
Игор Штикс
Београд: Архипелаг, 2010.
10. ОТКУП СИРОВЕ КОЖЕ
Абдулах Сидран
Београд: Службени гласник, 2012.

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
(smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs)

Технички уредници: Јелена Васиљевић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Јелена Катана, документалиста за електронске каталоге
и библиотечку базу података

Сарадници: Смиљана Павков, документалиста система базе података
Иван Комаров, документалиста за електронске каталоге
и библиотечку базу података
Лепосава Милановић, документалиста за израду документационог
фонда
Гордан Горуновић, оператер за системе базе података
Радмила Тубин Михајловић, организатор пријема и евиденције
захтева корисника
Дејан Станојловић, оператер припреме података

Лектор: Смиља Богдановић
Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Одељење за информационо-документационе и библиотечке
послове

Техничка подршка: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22–26